

De Korhaan

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 59, nummer 4

winter 2025/2026

De Korhaan

verenigingsuitgave van de
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Jaargang 59
nummer 4, winter 2025/2026
Verschijnt 4 x per jaar
ISSN 0929-8762 en ISSN 2950-4783

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
Ruud Overdijk, eindredacteur
Jacob Catsstraat 40
1215 EZ Hilversum

Redactie

Renée Beekman
Doortje van Dijk
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Paul Keuning
Arda van der Lee
Rob Moolenbeek
Ruud Overdijk
Rob Prinzen
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.conscribo.nl
p/a Joke Smitplein 101
3581 PZ UTRECHT
030-2312653

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

Ten Herkel Loosdrecht

Inleveren kopij

Uiterlijk: voor de 28ste van de maanden
maart, juli, oktober, december.

Copyright

*Het overnemen van artikelen is uitsluitend
toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor
artikelen te weigeren. De auteurs zijn zelf
verantwoordelijk voor de inhoud van hun
artikelen en bijbehorend copyright van
beeldmateriaal.*

Omslagfoto's:

Baardmannetje, 8 januari 2010,
Oostvaardersplassen | Maarten Buijs

Winterkoning, 26 mei 2024,
Groene Jonker | Rinze van Rossum

Bij Vogelringstation Oud Valkeveen

Bruine Boszanger

Pagina 8

Jan Loggen

De Wespendif

Pagina 28

De torenvalkenkast aan de Gooiergracht had in 2025

zes kuikens en vier pleegkuikens

Pagina 32

INHOUD

Redactioneel	3
Van de voorzitter	4
Column Carel de Vink	
To 'kast' or not to 'kast'	5
Nestkastteam zoekt enthousiaste controleurs	6
Er is weer veilig vogelvoer	10
Zwaluwen onder dak in Ankeveen: een vliegend succes	12
Vogelreservaat in Eempolders; terugblik op succesvolle actie	14
Column Dick Jonkers	
Predatie	15
Stadse duiven	16
Nieuws van het beschermingsfront	18
Vogeltreffers	20
De vogelbladen	24
Boekbesprekingen	25
Kraanvogels van Lac du Der	30
De Knobbelzwaan in de westelijke Eempolders, een update	35
VWG informatie	38
Adressenlijst	39

PROGRAMMA

Actuele programma-informatie vindt u op de website www.vwggooi.nl.

Via de nieuwsbrief maken wij nieuwe activiteiten en wijzigingen bekend.

Bronnen

- EFSA journal: <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2025.9811>

Websites met up-to-date informatie:

- Dutch Wildlife Health Centre: <https://dwhc.nl/>
- Sovon: <https://stats.sovon.nl/stats/search?q=vogelgriep>
- Wageningen Universiteit & Research: <https://www.wur.nl/>
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/vogelgriep-preventie-en-bestrijding>.
Op deze site is ook een handleiding voor het opruimen van dode watervogels te vinden.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu: <https://www.rivm.nl/aviare-influenza>

Redactioneel

De vogelgriep slaat wild om zich heen

Nog nooit werden in Europa zoveel wilde vogels door de vogelgriep getroffen als dit jaar. Tussen 6 september en 14 november 2025 werden 1.443 gevallen van het zeer besmettelijke (HPAI) A(H5)-virus gemeld bij wilde vogels in 26 landen in Europa. Dit aantal was vier keer hoger dan in dezelfde periode in 2024 en het hoogste totaal voor die weken sinds ten minste 2016.

Een en ander blijkt uit een artikel in het Journal van de European Food Safety Authority (EFSA) van 24 november 2025. Van de detecties ging het in 99% van de gevallen om het HPAI H5N1-virus (bij 1% ging het om twee andere H5Nx-varianten). Getroffen waren een toenemend aantal watervogelsoorten (eenden, ganzen en zwanen), die in grote delen van Europa positief testten. Bovendien werd een groot aantal Kraanvogels getroffen in een brede strook die zich uitstrekte van het noordoosten tot het zuidwesten van Europa.

*Dode Rotgans, 4 april 2025
Schiermonnikoog | Doortje van Dijk*

Vogelgriep wordt veroorzaakt door het aviaire influenza of AI-virus. Net als het griepvirus waar wij mensen last van kunnen hebben, kan het vogelgriepvirus muteren. De mutaties worden genoemd naar twee eiwitten in het virus, het hemagglutinine eiwit (met 16 subtypes, H1 t/m H16) en het neuraminidase eiwit (met 9 subtypes, N1 t/m N9). Op basis van het ziekmakend vermogen (pathogeniteit) voor pluimvee wordt er onderscheid gemaakt in laag pathogene (LP) en hoog pathogene (HP) varianten. Op dit moment veroorzaakt het HPAI H5N1 een grote sterfte onder de vogels.

Wilde vogels vormen vaak de bron voor vogelgriepvirussen. Onderzoek wijst uit dat met name Wilde Eenden drager zijn van allerlei stammen. Dieren die gevoelig zijn voor vogelgriep zijn: hoenderachtigen (kippen, kalkoenen, Fazanten, Kwartels, parelhoenders), watervogels (eenden, ganzen, zwanen), waadvogels, strandvogels, loopvogels (Struisvogels, Nandoes, Emoës) en Spreeuwen. Sinds de uitbraak van 2016/2017 is in Nederland bij meer dan zestig verschillende vogelsoorten HPAI aangetoond.

Tussen dieren kan het vogelgriepvirus zich verspreiden door direct contact, door de lucht of via besmet materiaal, zoals mest. Roofvogels en roofdieren kunnen besmet raken door vogels te eten die ziek zijn of gestorven zijn door vogelgriep. Soms kunnen ook zoogdieren als varkens, vossen, honden en katten besmet raken door het eten van besmette vogels. Onlangs kwam de eerste melding in Nederland van een kat die samen met zijn zeven jonge katjes is overleden aan het vogelgriepvirus. Al eerder dit jaar werd in Polen bij elf katten het virus HPAI H5N1 gevonden.

Als je een dode vogel vindt in de natuur, wordt sterk afgeraden de vogel aan te raken. Het is wel zaak de vondst te melden op de site van het Dutch Wildlife Health Centre of bij Sovon, maar deze organisaties komen de dode vogels niet ophalen. Op de site van Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit is een handleiding voor het opruimen van dode watervogels te vinden.

Ruud Overdijk

Zwarte Ruiter, 23 augustus 2025, Wommels | Andreas Grunwald

Van de voorzitter

Met de pootjes in de modder

Laatst zat ik zo maar alle foto's door te lopen die ik in de loop van dit jaar met mijn mobieltje heb gemaakt. Doordat het apparaat de foto's uit zichzelf op datum opslaat, ontstaat er een chronologisch overzicht van memorabele momenten gedurende het jaar. Een fotografisch dagboek zou je kunnen zeggen. Een aaneenrijging van momenten die je vastlegt, zodat jij je ze later letterlijk nog een keer zo helder mogelijk voor ogen kunt halen. Nu ik dit schrijf loopt dit jaar ook alweer op z'n laatste pootjes. De evaluaties van de monitoring van de verschillende aandachtsgebieden en vogelstanden volgen elkaar weer in rap tempo op. Het jaar van de Torenavalk, de broedvogelinventarisaties, de IJsvogels, de stand van zaken in de Eempolders en noem maar op. Dit doet me eraan denken dat ook dit jaar weer de nodige mensen van ons zoals dit zo beeldend heet 'met hun poten in de modder'

hebben gestaan. Ik heb dit voorjaar meegedaan aan de broedvogeltelling in Anna's Hoeve. Ik weet dus ook heel goed wat het is 's ochtends om vier uur bij het krieken van de dag nog enigszins slaapdronken klaar te staan, opdat geen vogel bij de telling gemist wordt. Maar dit geeft ook enorm veel voldoening. De VWG is met bijna duizend leden een grote vrijwilligersorganisatie. Het is echter ook weer niet zo dat alle leden in de gelegenheid zijn op de boven omschreven wijze bij te dragen. Achter de schermen wordt op andere momenten en manieren door velen werk verricht. Zoals bijvoorbeeld door onze financiële en ledenadministratie, de redactie om op tijd De Korhaan in de (digitale) brievenbus te doen belanden of door onze leden door simpelweg lid te zijn en ons werk als vogelwerkgroep te steunen. Het gaat dus om het collectief. Als jullie voorzitter wil ik jullie dan ook graag als collectief bedanken voor alles

wat jullie het afgelopen jaar bijgedragen hebben aan het werk en het succes van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Samen hebben we hiervoor weer mooi met elkaar met de pootjes in de modder gestaan.

Ik wens iedereen een gezond en vogelrijk 2026.

Andreas Grunwald

Grauwe Vliegenvanger in nestkast, 28 juni 2025, Maashorst | Doortje van Dijk

Column

HOOGVLIEGERS EN LAAGBLIJVERS

To 'kast' or not to 'kast'

Carel de Vink

Een nieuw jaar ligt voor ons. Half Nederland zegt: "Ik zie nu al uit naar Beleef de Lente!" Dat programma hebben wij gewoon rondom ons huis. Twee nestkasten in de tuin deden al dienst lang voordat het populaire kijkprogramma begon. Tegenover onze woning is een aantal nestkaststenen geplaatst. Dit jaar volgde ik (opnieuw) wat ermee gebeurde. Na de eerste lichting jonge Huismussen, arriveert de Gierzwaluw. Die kiest een vrije holte of kraakt een laat mussennest. Op een dag hangen twee Kauwen met één poot aan de opening en steken hun snavel in andermans zaken. Er wordt niets geroofd; ze haken na enige tijd af. Dat doen twee dagen later ook twee Spreeuwen. Gekker wordt het als kast na kast wordt geïnspecteerd door een Grote Bonte Specht. Hele plukken nestmateriaal worden naar buiten getrokken. Behalve het veroorzaken van paniek en ravage, is het resultaat voor hem nihil. Geen voer voor eigen jongen. Het doel van deze kasten is natuurlijk niet om te dienen als gluurplek of voerautomaat voor indringers. Wat gebeurt, versterkt mijn twijfel over nestkasten, inclusief

die in mijn achtertuin. Ik heb mij ooit laten informeren over een situatie nabij Ede. Daar werden de naaldbossen geteisterd door de Letterzetter en Dennenscheerder. In een bos dat volgehangen was met nestkasten, bleef die parasietenplaag uit. Werden daarom alle bossen voorzien van kunstmatige broedgelegenheid? Nee, juist uit dat ene bos werden alle nestkasten verwijderd. De jaren erna bleek de broedvogelpopulatie gelijkmatiger verdeeld, waardoor de plaagdieren in alle regionale bossen minder kans kregen. Ik ga nu veel mensen tegen de haren instrijken (voorrecht van een columnist!). Zijn we niet bezig met het onevenredig bevoordelen van de meest gehaaide nestkastbewoners? Hoe lief mij ook Pimpel- en Koolmezen zijn, ik heb de indruk dat hun welvaart ten koste gaat van minder gespierde hollenbroeders. Ik lees in jaarrapporten dat soorten als Glanskop, Zwarte Mees en Boomklever nauwelijks nog in nestkasten worden aangetroffen. Bovendien profiteren juist de potige mezen het meest van wat we aanbieden op onze voedertafel. Wat zou er gebeuren als we minder nestkasten

zouden ophangen en minder zouden bijvoeren? Spechten zorgen voor volop natuurlijke holtes en de winters zijn zacht genoeg om massale hongersnood te voorkomen. Voor trekvogels als de Gekraagde Roodstaart, Grauwe en Bonte Vliegenvanger kunnen we desgewenst wat kasten later ophangen, als de brutale rakkertjes inmiddels broeden. Het is maar een gedachte. Minder Koolmezen en Pimpelmezen betekent voor de andere soorten meer voedsel, voor hun jongen en voor henzelf. Dus niet meer voeren en geen nestkasten in onze tuin? Dan gaan wij wel ons eigen 'Beleef-programma' missen... En die neststenen? Bij grote hitte vallen de onvolgroeide gierzwaluwjongen eruit. Wat is wijsheid? Misschien moeten we accepteren dat vogels veel meer zelf kunnen regelen dan wij denken. Tijd om af te rekenen met ons 'redder-syndroom'!

Noot:

Kort na het schrijven van deze column valt het broedvogelrapport van Sovon over 2024 op de mat. Bij de Matkop kom ik daarin een opmerking tegen die wel aansluit bij wat ik hier schrijf. Top!

Jonge Koolmezen in een nestkast, Postiljonheide, 2 mei 2025 | Henny Meulepas

Het nestkastteam is op zoek naar enthousiaste controleurs

Henny Meulepas & Coby Jeninga

In het Gooi hangen rond de 1400 nestkasten in 26 verschillende gebieden. Al sinds 100 jaar hangen er nestkasten in Nederland en ook bij ons in 't Gooi (vanzelfsprekend niet zoveel als tegenwoordig).

De Plantenziektenkundige Dienst (PD) is rond 1910 begonnen met het ophangen van nestkasten naar aanleiding van de vraag: "kunnen vogels de schade van plagen beperken?" Later is de doelstelling veranderd naar: "teruggeven aan de natuur, wat we de vogels hebben ontnomen" (door houtkap is er veel bos gekapt). Sinds de jaren vijftig zijn de controlegegevens van de nestkasten in Nederland verzameld en bijgehouden door het NIOO (Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek) en later door Sovon (Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland). Met behulp van deze data kunnen trends worden vastgesteld en conclusies worden getrokken over o.a. de eerste eilegdata, die de laatste jaren steeds vroeger vallen, de hoeveelheid gelegde eieren door de verschillende vogels, of de jongen het nest goed verlaten etc. Deze cijfers zorgen ervoor dat men een

vergelijking kan maken met voorgaande jaren. De Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken werkt hier sinds de jaren vijftig al enthousiast aan mee. Het controleren is bijzonder en verrassend en heeft dus ook zeker nut voor het vogelonderzoek in Nederland.

Controleurs

In alle 26 controlegebieden in het Gooi lopen van april tot en met juni een à twee controleurs die wekelijks de nestkasten controleren. De meesten controleren al vele jaren hun eigen gebied. Het is elk jaar weer een verrassing wat je tegen gaat komen in de nestkast. Vorig jaar had ik bijvoorbeeld voor het eerst sinds ik controleer (dertien jaar) een Winterkoning in een nestkast. Eerst wist ik niet wat voor vogel het kon zijn (er was niemand 'thuis'), omdat ik deze nestbouw niet eerder gezien had (ieder vogeltje heeft zijn eigen bouw). Door dit te delen met andere controleurs begreep ik dat het een Winterkoning moest zijn, superleuk! De meeste hollenbroeders in onze nestkasten zijn Koolmezen, op de voet gevolgd door de Pimpelmezen. Maar er broeden ook Bonte Vliegenvangers,

Boomklevers, Spreeuwen, Gekraagde Roodstaarten, Roodborsten e.a. We hebben elk jaar rond de achttien à twintig soorten in de nestkasten.

Wonder

Door in de nestkasten te mogen kijken, maak je van dichtbij een wonder van de natuur mee; uit dat hele kleine eitje wordt een heel klein murmeltje geboren, dat twee à drie weken later uitvliegt, het is een klein wonder. Dat gaat natuurlijk niet vanzelf. Je maakt ook mee hoe druk de ouders ermee zijn om hun jonkies groot te krijgen. Omdat er soms ook controleurs stoppen met controleren (vaak vanwege hoge leeftijd), zijn wij altijd op zoek naar nieuwe mensen. We willen graag de controles in al onze gebieden voortzetten, zodat het onderzoek door kan gaan. Het eerste jaar loop je mee met een ervaren controleur. Je leert waar je allemaal op moet letten tijdens de controle van de nestkastjes en wat er verder bij komt kijken om de voortgang van ei tot jong en uitvliegen vast te leggen voor Sovon en het Goois Nestkast Onderzoek.

Durf je een goede ladder op (een groot deel van de kasten hangt op ongeveer drie meter hoogte) en heb je zin en tijd om een paar uur in de week mee te lopen en nestkasten te controleren van april tot juni?

Dat betekent:
Wekelijkse controle van april t/m juni.
Verwerking van de gegevens voor het onderzoek.

Meld je aan, we zijn blij met je komst!

Henny Meulepas 06-53890085
Coby Jeninga 06-25066248
E-mail: nestkastteam@vwggooi.nl

Bruine Boszanger, 8 oktober 2025, Oud Valkeveen | Jan de Groot

Bruine Boszanger, 8 oktober 2025, Oud Valkeveen | Harry de Rooij

Bruine Boszanger bij Vogelringstation Oud Valkeveen

Rudy Schippers

Bij het sluiten van de netten op woensdag 8 oktober kreeg Tobias Leurs een wel heel donkere Tjiftjaf in handen. Met zes versmallingen van de buitenvlag zou het een Tjiftjaf moeten zijn en geen Fitis met vijf versmallingen. Het kleed was echter veel bruiner en hij had ook een duidelijke wenkbrauwstreep. Ook miste hij de zwarte poten van een Tjiftjaf.

Bij de groep van *Phylloscopus* loofzangers zonder vleugelstreep kom je dan al gauw op de keuze tussen een Raddes Boszanger of een Bruine Boszanger. De Raddes met zijn oranje poten en veel geler verenkleed wijkt ook met zijn dikkere snavel af van een Bruine Boszanger. Daarnaast is de Bruine Boszanger duidelijk donkerder van kleur en heeft dunne roestbruine poten. Conclusie: dit moet een Bruine Boszanger zijn.

Dwaalgast

De Bruine Boszanger is een vogel die met name voorkomt op vochtig terrein met rietlanden en laag struikgewas in Oost-Siberië en Mongolië. Het gebruikelijke overwinteringsgebied ligt in Zuidoost-Azië van Myanmar tot aan Maleisië toe. In veel Europese landen wordt hij als dwaalgast vermeld. Meldingen komen vooral uit Noord-Europa, maar er zijn zelfs meldingen uit Saoedi-Arabië en Marokko. Onze vogel heeft zo'n zeventuizend kilometer moeten vliegen om in Nederland te komen. Na zo'n lange vlucht zou men verwachten dat zijn vetreserves vrijwel uitgeput zijn. Tot onze verrassing had hij echter een vetscore van 4 op de schaal van Busse. Dat komt overeen met bijna het maximale trekvetgehalte dat onze Kleine Karekieten hebben voordat ze naar West-Afrika vertrekken. Dit hoge

vetgehalte bleek ook uit zijn gewicht van 11 gram in vergelijking met de 9,4 gram van de eerdere vangst bij het Raboes. Een Fitis van vergelijkbare grootte heeft een gewicht van ongeveer 9 gram voorafgaande aan zijn vertrek naar West-Afrika.

Tweede vangst

Voor ons ringstation was het de tweede vangst van deze soort. Op 19 september 2013 vingen wij de eerste Bruine Boszanger bij het Raboes waar hij een dag later nog steeds aanwezig was. Voor Nederland is het een zeldzame vogel die voor het eerst in 1986 is gevangen en sindsdien ongeveer tachtig keer, voornamelijk door ringstations langs de kust. In het binnenland is hij in al die jaren op slechts 5 plaatsen gevangen. Dit jaar voor het eerst bij Oud Valkeveen en vijf dagen later bij Westenschouwen.

Raddes Boszanger, oktober 2016, Vogelringstation Castricum | Rudy Schippers

Huismussen, 16 juli 2023, Dakterras Hilversum | Dirk Jan Dwars

Van de redactie

Er is weer veilig voer voor vogels

De winter nadert en het is weer tijd om aan het voeren van de vogels te denken. Vorig jaar zijn veel vogelliefhebbers opgeschrikt door het bericht dat er gif in het vogelvoer zou zitten. Dit bleek uit een onderzoek van het Pesticide Action Network Netherlands, waarbij vogelzaden van verschillende leveranciers waren onderzocht. Nu, een jaar later, meldt Vogelbescherming Nederland dat het door haar geleverde voer veilig is voor vogels.

Eind vorig jaar verschenen er in de landelijke pers plotseling alarmerende berichten over vogelvoer. Zo kopte de Volkskrant: “Onderzoek: ‘besmet’ vogelvoer is de pest voor onze tuinvogels” (Geelen 2024), kwam de NOS met het bericht “Pesticiden gevonden op vogelvoer, ook op dat van de Vogelbescherming” (NOS nieuws, 2024) en reageerde Vogelbescherming Nederland met het bericht: “Gif in Vogelvoer: breed probleem in onze leefomgeving” (Vogelbescherming, 2024). Aanleiding voor deze berichten was een rapport van het Pesticide Action Network Netherlands (PAN) (Mantingh, 2024). Deze organisatie onderzocht een steekproef van negen monsters vogelzaad van verschillende merken en uit verschillende winkels op pesticiden. Acht van de negen bleken een of meer residuen van insecticiden te bevatten.

Alleen het biologisch vogelzaad van C.J. Wildlife – dat meer dan tien jaar geleden op verzoek van Vogelbescherming op de markt is gebracht – was vrij van bestrijdingsmiddelen.

Hormoonverstorend

De acht besmette monsters bevatten allemaal piperonyl butoxide (PBO), een middel dat wordt toegevoegd aan insecticiden om de werking ervan te versterken. Volgens PAN is het middel hormoonverstorend en werkt het belemmerend voor de voortplanting. Daarnaast vond PAN in vier monsters de insecticide deltamethrin. Volgens onafhankelijk onderzoek is deze stof neurotoxisch en hormoonverstorend, mogelijk kankerverwekkend en mogelijk toxisch voor de reproductie. Verder werd in twee monsters de insecticide pirimiphos-methyl gevonden. De

insecticiden chlorpyrifos-methyl en pyrethrins en de fungicide tebuconazool werden elk in één monster aangetroffen. De vraag of al deze stoffen een risico voor tuinvogels zijn is volgens PAN niet eenvoudig te beantwoorden. Er zijn namelijk maar heel weinig onderzoeksresultaten over langdurige effecten van de gevonden pesticiden op tuinvogels. Maar PAN vindt wel dat er aanwijzingen zijn dat in de zaden aangetroffen insecticiden een risico zijn voor de voorplanting van tuinvogels en dus voor hun soort en populatie.

Weer veilig

Het rapport van PAN veroorzaakte de nodige opschudding. Er verschenen artikelen in diverse kranten en op de websites van de NOS en Radar. Vogelbescherming Nederland reageerde geschrokken, staakte de verkoop van

alle producten met de niet biologische vogelzaden en ondernam actie. ‘We hebben de testresultaten serieus genomen en meerdere gerenommeerde toxicologen gevraagd om specifiek te kijken naar ons reguliere vogelvoer’ zo meldde de organisatie op haar website (Vogelbescherming, 2025). ‘Ook de BirdLife partners in België en Duitsland hebben eerder onderzoek laten uitvoeren. Beide partners verkopen vogelvoer van dezelfde leverancier. Uit zowel wat de toxicologen zeggen als het

onderzoek uit België en Duitsland blijkt dat het vogelvoer van Vogelbescherming veilig is.’

Hoe veilig dat is, is echter moeilijk te bepalen. De invloed van een heel klein promillage insecticide in vogelvoer is immers niet eenvoudig vast te stellen. Daarnaast eten vogels natuurlijk ook andere dingen dan het door ons uitgestrooide vogelzaad. Vogelbescherming Nederland pleit daarom voor een

drastische herziening van de toelating van bestrijdingsmiddelen op de markt en steunt daarom het breed gedragen Maatschappelijk Manifest Bestrijdingsmiddelen (Alebeek 2024) waarin opgeroepen wordt om een aantal concrete stappen te zetten. Als vogelliefhebbers kunnen wij natuurlijk ook nog wat doen: koop alleen nog biologische vogelzaden waarin zeker geen bestrijdingsmiddelen zitten. Deze zijn tegenwoordig gelukkig goed te verkrijgen.

Huismussen, 22 maart 2024, Huizen | Gina Valkenhoff

Bronnen

- Alebeek, F. van (2024, 10 oktober). *Toelating bestrijdingsmiddelen moet op de schop*. Geraadpleegd op 7 november 2025 van <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/toelating-bestrijdingsmiddelen-moet-op-de-schop?ss360SearchTerm=Ctgb>
- Geelen, J.P. (2024, 3 november). Onderzoek: ‘besmet’ vogelvoer is de pest voor onze tuinvogels. *De Volkskrant*. Geraadpleegd op 7 november 2025 van <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/onderzoek-besmet-vogelvoer-is-de-pest-voor-onze-tuinvogels~bf871007/>
- Mantingh, M. (2024). *Insecticiden in vogelzaad - Een risico voor tuinvogels?*, onderzoeksrapport Pesticide Action Network Netherlands (PAN). <https://www.pan-netherlands.org/insecticiden-in-vogelzaad-een-risico-voor-tuinvogels-2/>
- NOS Nieuws. (2024, 4 november). *Pesticiden gevonden op vogelvoer, ook op dat van de Vogelbescherming*. Geraadpleegd op 6 november 2025 van <https://nos.nl/artikel/2543201-pesticiden-gevonden-op-vogelvoer-ook-op-dat-van-de-vogelbescherming>
- Vogelbescherming. (2024, 4 november). *Gif in vogelvoer: breed probleem in onze leefomgeving*. Geraadpleegd op 8 november 2025 van https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/gif-in-vogelvoer-een-breed-probleem-in-onze-leefomgeving?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=e-mail&utm_campaign=vn&utm_content=vn&eid=d90c0d8666a3f38d42f5722acf40a4f49be1d6b05ad117f5136282a3cb41e476
- Vogelbescherming. (2025, 21 mei). *Vogelvoer van Vogelbescherming veilig voor vogels*. Geraadpleegd op 6 november 2025 van <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/vogelvoer-van-vogelbescherming-veilig-voor-vogels>

Huiszwaluwen in nest onder dakgoot, 7 juli 2024, Ankeveen | Gina Valkenhoff

Paal met kunstnesten, 9 april 2025, Ankeveen | Arda van der Lee

Zwaluwen onder dak in Ankeveen: een vliegend succes!

Arda van der Lee

In maart van dit jaar startte de werkgroep Natuurrijk Ankeveen het project Zwaluw onder dak in Ankeveen. Bewoners van de Ooievaarsbuurt werden huis aan huis benaderd met de vraag of zij interesse hadden in een of meerdere (gratis) kunstnesten voor Huiszwaluwen. De reacties waren hartverwarmend positief: vrijwel iedereen deed enthousiast mee. Ook de nieuwe zwaluwtil aan de rand van de buurt werd met sympathie ontvangen. In totaal konden we maar liefst 54 kunstnesten ophangen!

Een lucht vol zwaluwen

Half april arriveerden de eerste Huiszwaluwen. Al snel kwamen de eerste filmpjes en foto's binnen waarop te zien was hoe de vogels de kunstnesten nieuwsgierig inspecteerden. Het duurde niet lang voordat de lucht boven de Ooievaarsbuurt 'wemelde' van de zwaluwen: eerst twintig, toen dertig, veertig en op het hoogtepunt zelfs bijna vijftig tegelijk! En de broedresultaten? Die mogen er zijn. Dit broedseizoen

werd er in 28 huiszwaluwnesten succesvol gebroed. Een indrukwekkende stijging vergeleken met 2024, toen er slechts zes nesten werden geteld. Een verviervoudiging dus! Of dit spectaculaire resultaat volledig te danken is aan het zwaluwproject valt lastig te zeggen. Ook in andere delen van Ankeveen deden de zwaluwen het goed: in totaal werden er zeventig nesten gevonden. Misschien was 2025 gewoon een goed zwaluwjaar?

Kunstnesten: nog even wennen

Opvallend genoeg werden de nieuwe kunstnesten dit jaar nog niet bewoond. Wel bouwden veel zwaluwen hun nesten vlak ernaast. Mogelijk hebben de kunstnesten toch een aanzuigende werking gehad: misschien zorgden ze voor extra nesteldrang. Of inspireerde het enthousiasme van veel burens voor het project andere bewoners om nesten niet weg te halen? Het is bekend dat kunstnesten vaak pas na een paar jaar in trek raken; wellicht zien we volgend jaar de eerste bewoners verschijnen.

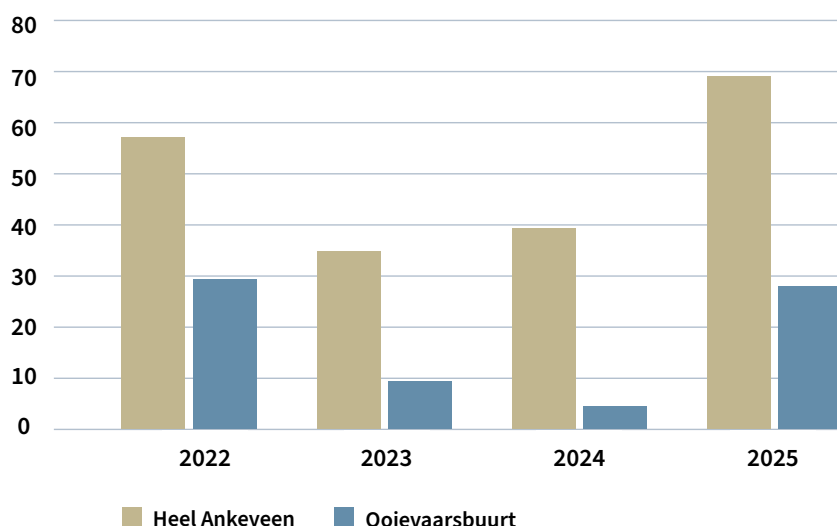
Samen voor de zwaluw

Het succes van een project als dit valt of staat met de betrokkenheid van de bewoners. Om hen te bedanken ontvingen alle deelnemers in april een zakje paaseitjes en aan het eind van het seizoen een persoonlijke brief met de resultaten van het broedjaar. Zo blijft iedereen betrokken en kijken we samen uit naar de terugkeer van de Huiszwaluwen volgend voorjaar om opnieuw te genieten van hun vrolijke gekwetter en acrobatische vluchten boven de wijk.

De projecten van Natuurrijk Ankeveen konden de afgelopen jaren mede worden gerealiseerd dankzij bijdragen van de gemeente Wijdmeren en diverse fondsen van de provincie Noord-Holland. Dit zwaluwproject specifiek door steun van het Dineke Sluijtersfonds.

Aantal bewoonde nesten huiszwaluw

Zwaluwen onder dak in Ankeveen

*Huiszwaluw in aquarel
Doortje van Dijk*

Het vogelreservaat in de Eempolders; Terugblik op een succesvolle actie

Paul Keuning

Na mijn vakantie trof ik in de brievenbus een dik pakket aan, afkomstig van Rob Moolenbeek. Het ging om twee archieven: één over het verlenen van jachtvergunningen om ganzen rond Kortenhoef te verjagen. Daar was de Vogelwerkgroep het natuurlijk niet mee eens. En de andere stapel ging over een actie die voortkwam uit de verkaveling van de Eempolders.

Eind 1979 gingen de Eempolders op de schop. Van een nat drassig kleigebied, waar je de meeste dagen met geen trekker doorheen kwam en waar de kavels van de boeren erg verspreid lagen, ging men over tot een efficiëntere indeling. Ook zou een lagere waterstand er in de toekomst voor zorgen dat koeien en tractoren met maaimachines niet meer wegzakten in de modder. Wat waren de gevolgen voor de vogels? Het ging hier wel om een eldorado voor alle weidevogelsoorten, waaronder Kemphanen die hier hun toernooiveldjes hadden. Het gevolg van ontwatering en vroeg maaien was, dat sinds 1975 het aantal Kemphanen drastisch terugliep.

300 hectare

Het bestuur van de Vogelwacht Utrecht stelde bij monde van de heren A.J.P. Bos en J. Mackaay in november 1979 voor om een vogelreservaat van minimaal 300 hectare in te stellen, waar de waterstand hoog zou blijven. Al snel ontstond er in december 1979 een actiecomité waar onze Vogelwerkgroep met als voortrekker voorzitter Rob Moolenbeek volop aan meewerkte. Met bijna geen budget werden plaatselijke kranten benaderd en werden er folders gestencild. De stichting Stichtse Milieufederatie kwam in verweer met de leus 'Steun voor redding weidevogelpopulatie in Eemland'. Dit mondde uit in een complete publiekscampagne, waar de kranten vol van stonden. Zelfs toenmalig minister

Braks van landbouw bemoeide zich ermee. Hij nam het op voor de boeren door te stellen dat Eemland de boeren nodig had.

Resultaat

Maar veel van de betrokken boeren stonden achter het plan van een vogelreservaat. Zo'n 25 boeren die betrokken waren bij de verkaveling, vonden dat bij deze herindeling duidelijk ook rekening gehouden moest worden met de belangen van de weidevogels. Deze bliksemactie had binnen een jaar het beoogde resultaat. Het vogelreservaat werd aangelegd. In het decembernummer 1980 van 'De Kruisbek', het blad van de Vogelwacht Utrecht, stond een terugblik op deze succesvolle actie, geschreven door Rijk van Oostenbrugge.

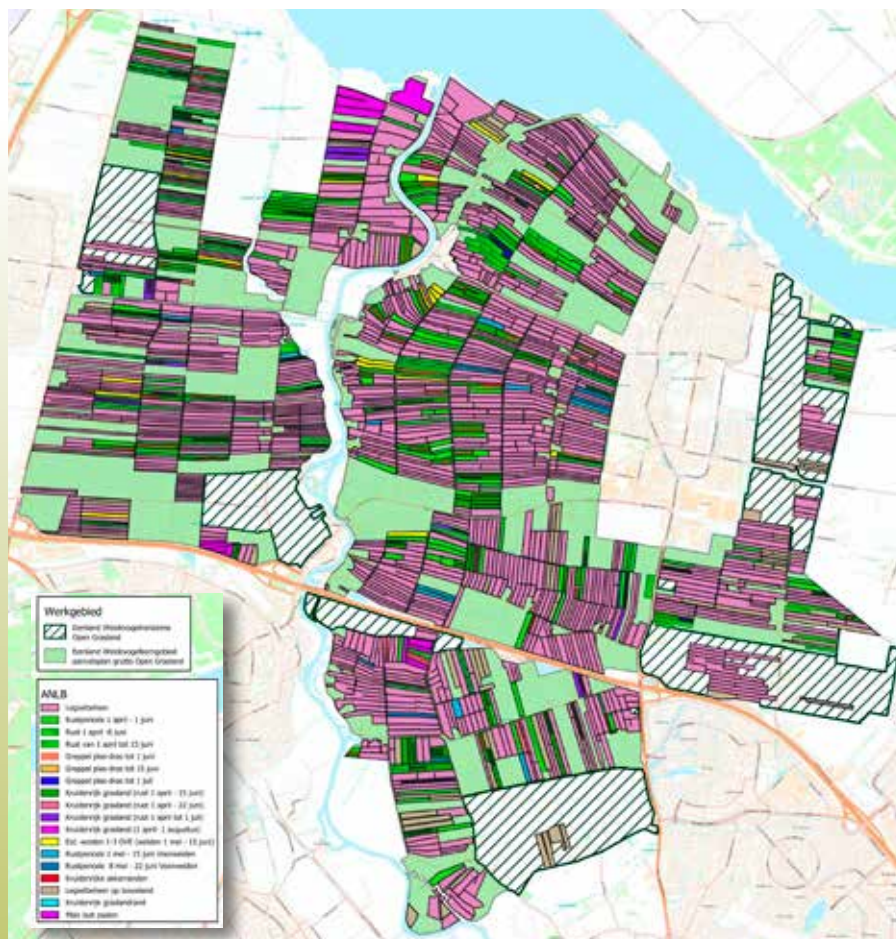
Met deze actie is een belangrijk natuurgebied gerealiseerd.

We zijn als vogelaars meestal druk bezig om de vogel van de dag vast te leggen. Wat zag je nu weer in de Eempolders? Het is goed om ook oog te hebben wat de VWG, en in het bijzonder Rob Moolenbeek, hieraan bijgedragen heeft.

Ik bedank Rob Moolenbeek voor het bezorgen van deze belangrijke correspondentie. Waar archieven al niet nuttig voor zijn! De koppen bij elkaar steken en in actie komen had toen binnen een jaar resultaat. Laat dit een inspirerend voorbeeld zijn om bedreiging van natuur – en in het bijzonder van vogels – aan te kaarten.

Huidige werkgebied Collectief Eemland

Bron: <https://collectiefemland.nl/wie-zijn-wij/werkgebied>

Zanglijster met worm, juni 2024, Lage Vuursche | Sjaak Hoogendoorn

Column **SCHRIJFLIJSTER**

Predatie

Dick Jonkers

Predatie door vogels houdt in dat zij andere dieren vangen, doden en opeten. Het meest opvallend is dat bij roofvogels en uilen, die voor veel vogels natuurlijke vijanden zijn. De naam roofvogels geeft al een indicatie; roven is het op een prooi jagen en overheersen. Lang niet iedereen was het eens met hun gedrag en dat leidde in het verleden tot vervolging. De echte reden daarvoor: er waren belanghebbenden die voordeel ondervonden van de omvangrijke aanwezigheid van andere vogelsoorten. Zij zagen de predatoren als belagers, als concurrenten. Eén ding werd toen vergeten. Het adagio 'Waar veel van is, wordt veel van gegeten'. Zo zouden Haviken te veel Houtduiven en Konijnen

verorberen en Buizerds te veel Konijnen. Predator-prooi-relaties komen ook voor bij andere vogelsoorten. Zo wordt wel aangenomen dat de Ooievaar een negatief effect zou hebben op populaties van weidevogels. In de agrarische sector wordt verondersteld dat hij 'alle' jonge weidevogels opeet. Die mening wordt door heel wat anderen gedeeld, waaronder zelfs vogelliefhebbers. De feiten zijn dat tijdens landbouwwerkzaamheden, waaronder het maaien, veel jonge weidevogels gewond raken of gedood worden. Dit feit spreekt voor zich. Ooievaars foerageren en verorberen vooral regenwormen, kikkers, veldmuizen en sprinkhanen. Af en toe zouden zich daartussen

jonge weidevogels kunnen bevinden. Predatie van allerlei andere dieren gebeurt door heel wat vogelsoorten, alleen trekt dat maar weinig aandacht of wordt genegeerd. Dat kan te maken hebben met de lage aaibaarheidsfactor van de prooidieren. Emoties spelen daarbij onder andere een rol. Denk daarbij aan de Gaaian als nestrover, de talrijke Merels die regenwormen met veel moeite uit de bodem trekken of de miljoenen insecten die het leven laten door de acties van hun belagers. Het verband tussen aantallen predatoren en prooidieren en de effecten van de acties door de eerstgenoemden op de populatie prooidieren is vaak niet eenduidig vast te leggen.

Stadse duiven

Tekst en illustraties Doortje van Dijk

Al sinds 2000 voor Christus komen ze voor in onze steden: duiven! Naast de Huismus, die al sinds 8000 voor Christus menselijk gezelschap zoekt, is de duif een vogel die de meeste mensen kennen en herkennen. Wereldwijd zijn er meer dan 350 in het wild levende soorten, waarvan er vijf in Nederland voorkomen en vier soorten in de stad (kunnen) wonen. De Stadsduif (*Columba livia* var. *domestica*), Houtduif (*Columba palumbus*), Holenduif (*Columba oenas*) en Turkse Tortel (*Streptopelia decaocto*) zijn over het algemeen zogenaamde standvogels en verblijven hier het hele jaar. Alleen de Zomertortel, die niet in de stad woont, vertrekt in september weer richting West-Afrika.

Ontsnapte overlevers

Stadsduiven zijn een mix van allerlei soorten ontsnapte, door de mens gefokte duiven, zoals postduiven en wedstrijdduiven die afstammen van de Rotsduif. Wereldwijd komen er meer dan duizend sierduivenrassen voor die weer zijn onderverdeeld in negen rasgroepen: kipduiven, kleurduiven, krommers, meeuwen, structuurduiven, trommelduiven, tuimelaars, vormduiven en wratduiven. Deze ontsnapte sierduiven zijn niet sterk genoeg om in

de stad te overleven, maar soms vindt er toch een succesvolle paring plaats. De variatie in verenkleed tussen de stadsduiven is daarom groot, maar qua bouw en grootte lijken ze erg op elkaar. In steden waar ze het té goed doen worden ze ook wel 'vliegende ratten' genoemd omdat ze stank en overlast veroorzaken en ziektes verspreiden. Een eenduidige oplossing om deze overlast te bestrijden is er nog niet, al blijkt het verkleinen van het voedselaanbod (Verboden te voeren) redelijk effectief te zijn.

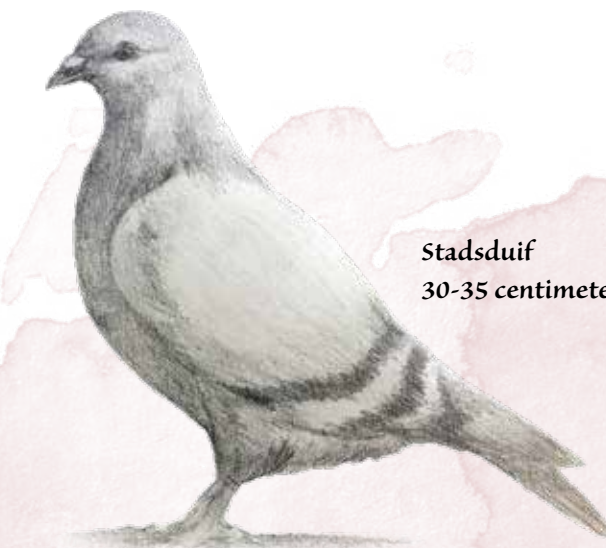
Duivenmelk

Duiven kunnen bijna jaarrond broeden, meerdere legsels grootbrengen en zijn in hun voedselkeuze niet kieskeurig. Daar waar de jongen van veel kleine zangvogels afhankelijk zijn van

bijvoorbeeld rupsen en insecten, krijgen de jonge duiven duivenmelk. Duivenmelk – het klinkt bijzonder en dat is het ook. Het gaat namelijk niet om melk zoals we die kennen van koeien of mensen, maar om losgeraakte huidcellen. Een paar dagen voordat de jongen uit het ei komen, wordt de binnenkant van de krop van beide oudervogels dikker. Dat weefsel laat los en vormt een zachte, voedzame brij: de duivenmelk. Deze 'melk' bevat veel vet, eiwit en antistoffen, precies wat de jongen nodig hebben om te groeien.

Verdwaalde en vermoeide wedstrijdduif

Onze buurkat Fiepje vangt soms een verdwaalde en vermoeide wedstrijdduif en ook in onze tuin komt er weleens eentje uitrusten. De Nederlandse wedstrijdduiven zijn te herkennen aan de ringen om de poten die beginnen met NL met daarachter een jaartal met nog zeven cijfers. De sierduiven hebben een NL-S-ring. Met behulp van het ringnummer kun je via de website van de Duivensportbond de eigenaar opsporen. Dit heb ik inmiddels al een paar keer gedaan. Twee keer ging het om een levende duif (waarvan er een is opgehaald door de eigenaar) en twee keer om een dode duif. Als de duif nog leeft en je de ringen niet kunt lezen en geen tijd of zin hebt om dit allemaal uit te zoeken, kun je de vogel wat water en voer geven. Dan is de kans groot dat hij uit zichzelf weer terugvliegt naar de eigenaar.

Stadsduif
30-35 centimeter

De Stadsduif kan heel veel kleuren hebben, bont, wit, rood, lichtgrijs, donkergrijs, blauwgrijs, rozerood en alle combinaties hiervan.

rood-oranje iris

zebravlekken
in nek

Zomertortel
25-27 centimeter

De Zomertortel is de enige duif die niet in de stad voorkomt.

Ring wedstrijdduif, 4 oktober 2025, Hilversum

gele iris

witte vlek in nek (jonge vogels hebben dit nog niet)

Houtduif
40-42 centimeter

donkere, bijna zwarte iris

glimmende groene met paarse vlek in nek

Holenduif
32-34 centimeter

Duiven herkennen

De Zomertortel, de kleinste van de vier, komt zoals gezegd niet in de stad voor. Zelf ben ik 'm buiten de stad helaas ook nog nooit tegengekomen. Ik zou graag eens wat langer naar dit prachtig getekende duifje kijken, maar die kans wordt steeds kleiner. De intensieve landbouw in West-Europa, de jagers in Zuid-Europa en de ontbossing in de Sahel zorgen ervoor dat deze trekduif in ons land geen talrijke broedvogel meer is (negenhonderd broedparen) en misschien wel helemaal uit ons land verdwijnt.

De Houtduif, de grootste van de vier, doet het heel erg goed in ons land (580.000 broedparen). Deze duif was oorspronkelijk een schuwe bosvogel, maar in ons land broedt hij tegenwoordig steeds vaker op de gekste plekken in onze steden en tuinen. Dit komt doordat de bossen én het voedsel in die bossen grotendeels zijn verdwenen. De grote groepen Houtduiven (soms wel 100.000 tegelijk) die je vanaf oktober weleens ziet overvliegen komen uit Scandinavië en Duitsland en vliegen naar Frankrijk en Spanje om daar te overwinteren. Een deel van onze Houtduiven gaat ook richting het zuiden.

Net iets kleiner en wat schuwer dan de Houtduif, is de Holenduif (67.000 broedparen). Wat direct opvalt is het heel donkere oog waardoor deze duif er heel vriendelijk uitziet. Heel anders dan de lichtgele iris van de Houtduif

en het donkerrode oog van de Turkse Tortel. Met de prachtige groene vlek met hier en daar wat paars in de nek, de donkere blauwgrijze kleur van de rest van zijn verenpak en schattige rode pootjes, is dit toch wel mijn favoriet. Wat nog meehelpt, is dat ik het geluid van de Holenduif erg mooi vind en dat het geluid van de Houtduif en soms zelfs ook van de Turkse Tortel mij kan irriteren. Die vluchtroep lijkt op een schorre meeuw.

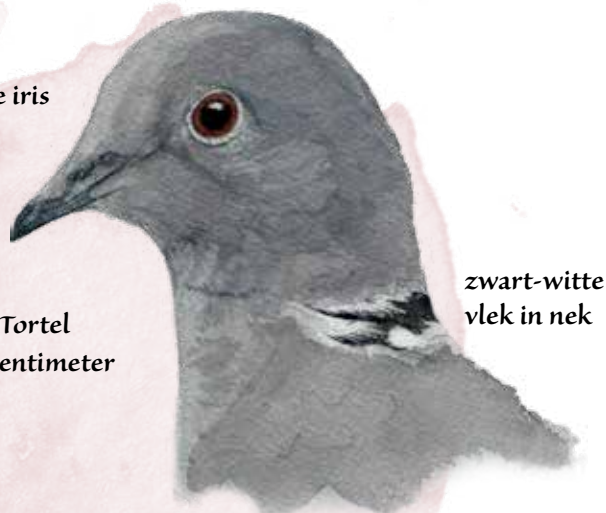
De Turkse Tortel met zijn mooie kleine zwarte nekstreep is een relatieve nieuwkomer. In 1950 vond het eerste broedgeval plaats en nu zijn er ongeveer 68.000 broedparen. Vooral in groene stadswijken, dorpen en op boerderijen. Als je veel met de trein reist, is de kans groot dat je onder de overkapping van het station broedende Turkse Tortels tegenkomt. De nesten zijn niet echt

stevig en bestaan vaak maar uit een paar takjes, vooral als dit tegen een gevel of op een balkon wordt gebouwd.

Nest Turkse Tortel,
14 april 2025, Schiermonnikoog

roodbruine iris

Turkse Tortel
31-34 centimeter

zwart-witte vlek in nek

Nieuws van het beschermingsfront

Verkennen van de kansen van gebiedsgerichte aanpak

Piet Spoorenberg

Vogels kijken is een sterk toegenomen vrijetijdsbesteding. We hebben een geweldig mooie vogelwerkgroep met inmiddels duizend leden. Onze vogelwerkgroep helpt veel nieuwe vogelaars op weg met kennis over vogels en brengt vogelaars bij elkaar. In de doelstellingen van onze vogelwerkgroep staat de bescherming van de vogels en hun leefgebieden centraal. Uiteindelijk willen we de natuur en de vogels, die wij in ons hart koesteren, ook behoeden tegen uitsterven.

Bij het beschermen van vogels en hun leefgebieden komt veel kijken op het gebied van opleiding en onderzoek. Onze werkgroepen zijn hierin cruciaal. Het vele en goede werk dat die groepen nu doen staat buiten kijf en verdient alle lof en aandacht. De druk op de vogels en hun leefgebieden is voortdurend aanwezig en neemt nog steeds toe. Denk bijvoorbeeld aan bewoning, recreatie, intensivering van de landbouw etc. Om de bescherming van de vogels en hun leefgebieden te versterken is het idee ontstaan om gebiedsgericht te gaan werken. In een gebied komen de verschillende disciplines bij elkaar: kennis over de vogels, hun omgeving en de menselijke activiteiten in dat gebied. Eenieder kan een bijdrage leveren aan de doelstellingen van onze vereniging. We moeten het samen doen. Bij verschillen van inzicht of bij ruis in de communicatie vraagt dit begrip voor en vertrouwen in ieders intentie. Zonder bereidheid in inzet tot samenwerken komen we er niet.

Verkennen

Om het idee van gebiedsgerichte aanpak te verkennen was er op 4 september een bijeenkomst in de Infoschuur met de huidige coördinatoren en enkele enthousiaste leden. Tijdens deze avond werden eerst startende en lopende initiatieven van gebiedsgerichte aanpak in bebouwde omgeving toegelicht. Arda van der Lee vertelde over het initiatief om in Hilversum te starten. Daarna gaf Hugo Weenen een overzicht van de al lopende activiteiten binnen de gemeenten Blaricum, Laren, Eemnes en Huizen waarbij de Vogelwerkgroep is betrokken. Hierna werd in groepjes verkend welke kansen we nog meer zien in de leefgebieden 'stad', 'bos' en 'Eempolders'. Door de gesprekken heen werd duidelijk dat er verschillende ideeën en opvattingen zijn over hoe onderzoek en bescherming aan te pakken. Sommigen pleiten voor eerst doelen stellen en plannen maken en dan mensen erbij vinden om dat te realiseren. Anderen vinden dat je vanuit de basis, van onderop, moet werken. Of je neemt de wettelijke rechten van de natuur of dieren als uitgangspunt. Dan heb je kennis nodig en juridische kracht. Weer anderen geloven in educatie: 'jong geleerd is oud gedaan'. De verschillende strategieën kunnen ook naast elkaar bestaan en in een samenhang aan dezelfde doelstelling bijdragen. Dan kunnen leden kiezen wat hen het beste past om aan bij te dragen. Want we hebben alle kennis en vaardigheden nodig om de bescherming van de natuur en de vogels te versterken.

Denk aan tellen en meten, vertellen en schrijven, analyseren en synthetiseren, vechten en verbinden, doen en denken, enzovoort. In de vervolgacties kunnen we scherper worden in wat en hoe we dit willen aanpakken. Daarbij kunnen we niet direct van de kelder naar de zolder en moeten we onszelf ook de tijd en het vertrouwen geven dat we hier gezamenlijk stap voor stap verder in komen.

Groene bondgenoten

De vogels en de natuur beschermen kunnen we natuurlijk als Vogelwerkgroep niet alleen. Hiervoor is samenwerking met anderen noodzakelijk. Met de groene groepen die met ons gebruik maken van de Infoschuur Het Gooi zijn we gestart met een samenwerkingsproject binnen het kader van het landelijke project Groene Bondgenoten (www.groenebondgenoten.nl). Groene Bondgenoten brengt mensen samen die hun omgeving groener, gezonder en biodiverser willen maken. Wij willen hiermee vanuit de groene groepen van de Infoschuur (VWG, IVN, OGV, KNNV, VVG, Naerdincklant) aan de slag. Op zaterdag 8 november is samen met het initiatief Kerkelanden Groent (kerkelandengroent.nl) een eerste schets van een gezamenlijk project opgezet. Deze winter wordt het project verder uitgewerkt om te starten in het voorjaar 2026. Dan kunnen leden van de Vogelwerkgroep (samen met leden van andere groepen) meedoen om deze eerste stap tot een succes te maken.

Met dit project verwachten we ook te leren hoe we als groene groepen de samenwerking met andere initiatieven en inwoners kunnen opbouwen. In Hilversum zijn twee leden als Stadsvogelaar (vrijwilligersfunctie van Vogelbescherming Nederland) actief. Daarnaast zijn leden actief in Hilversum 100. Het idee is om al die actieve leden eens bij elkaar te brengen om dit binnen de VWG verder uit te diepen en te organiseren.

Eempolders en bos

Voor de leefgebieden 'Eempolders' en 'bos' zijn we nog niet zover. Wat betreft de Eempolders is op 4 september afgesproken om door te praten over een gebiedsgerichte aanpak. Dit zal worden opgepakt binnen de groepen die nu actief zijn in de Eempolders. Vervolgens

is het idee om dit met een groepje enthousiastelingen verder uit te werken. Ondergetekende zal hiertoe het initiatief nemen. Voor het leefgebied 'bos' is nog niet afgesproken wie het initiatief wil nemen om hierover te praten. Maar we kunnen ook niet van de kelder naar de zolder en het is dus geen probleem om dit even te laten rusten.

Naarderbos

Een mooi voorbeeld van hoe wij invloed kunnen hebben op het beleid van gemeenten is het Naarderbos. Het was een aantal leden van onze Vogelwerkgroep opgevallen dat in het Naarderbos bij gebrek aan 'onderhoud' van de golfbaan de natuur haar kans greep. Wij waren nieuwsgierig wat dit bijvoorbeeld betekent voor de stand van de broedvogels. Daarom heeft de

werkgroep broedvogelinventarisaties in 2025 de broedvogels in kaart gebracht. Dit werd voortreffelijk gecoördineerd door Carel de Vink en Tjeerd Ploeg met ondersteuning door Dirk Prop. In hetzelfde voorjaar besloot de gemeente Wijdmeren om te kiezen voor het aantrekken van een nieuwe golfbaanexploitant. Dit heeft geleid tot een goed overleg tussen onze vogelwerkgroep en de gemeente, waarbij de gemeente onze aanbevelingen voor groene eisen in de aanbesteding heeft overgenomen. Bij de uitreiking van het broedvogelrapport op 17 november aan Wethouder Mark Marshall is nog eens bevestigd dat de gemeente hier ook aan wil vasthouden bij de selectie van de kandidaat-exploitanten.

Om het idee van gebiedsgerichte aanpak te verkennen was er op 4 september voor werkgroepcoördinatoren en andere geïnteresseerden een bijeenkomst in de Infoschuur. | Joke van Velsen

In werkgroepen werd besproken wat er mogelijk is binnen de verschillende leefgebieden 'stad', 'bos' en 'Eempolders'. | Joke van Velsen

Vogeltreffers

In 2025 was de Torenvalk de vogel van het jaar. Een mooie vogel die in de Eempolders afgelopen jaar vaak te zien was. Met deze foto's zetten we de Torenvalk nog eens in het zonnetje.

Torenvalk (man), 23 april 2024, Ameland | Maarten Buijs
De zon scheen redelijk fel, hoewel het later op de dag wat bewolkter werd. Nadat we onder andere enkele Roodhalsganzen hadden bekeken, zagen we dit mannetje Torenvalk betrekkelijk laag bidden naast de weg. Het lukte om dit mooie valkje vanuit de auto te fotograferen. Een van mijn favoriete vogels om te zien, altijd weer.

Torenvalk, 17 juli 2025, Bleskensgraaf | Katinka Mann
Gemaakt vanuit vogelhut het Weidevogelhuis in de buurt van Bleskensgraaf. Deze hut is een aanrader voor vogelfotografen, gelegen in een weiland en omgeven door broed- en rustgebieden van allerlei steltlopers, zoals Grutto en Tureluur. Ook komen er veel andere soorten voor, zoals Kievit, Scholekster, Kluut, Witte en Gele Kwikstaart, Spreeuwen en Torenvalk.

Torenvalk, 7 december 2024, Eempolders | Andrea Rietbergen

Deze foto is op de Meentweg in de Eempolders gemaakt. Het is een paartje Torenvalk. Het vrouwtje had eerst een muis gevangen en zat deze op een paaltje op te eten. Hierop kwam het mannetje Torenvalk aanvliegen en wilde kennelijk ook nog iets van de muis eten, maar alles was al op. Hij werd vastgehouden bij de poten door het vrouwtje. Dit was een bijzonder moment dat ik rustig vanuit de auto, als schuilhut, kon vastleggen.

Torenvalk, 14 januari 2021, Eempolders | Jurrien Uiterwijk

Deze jonge Torenvalk was op wormen aan het jagen en had tussendoor ook deze muis gevangen.

*Torenvalk, 12 november 2024 | Kees Maring
Deze mooie foto van mannetje en vrouwtje Torenvalk die hun jongen voeren
is gemaakt door Kees Maring, die in maart 2025 is overleden.*

*Torenvalk, 26 februari 2023, Eempolder De Kampen | Marcel Pomp
De afgelopen jaren heb ik in De Kampen steeds meer Torenvalken gezien;
ze zijn honkvast. Kennelijk zitten er genoeg muizen.*

*Torenvalk (man), 31 maart 2025, Eempolders | Jos Ketelaar
De foto is gemaakt bij het vogelreservaat rond 19.00 uur in de avond.
Hij had net een muis gevangen.*

Torenvalk, 17 september 2024, Eempolders | Andrea Rietbergen

Op de Meentweg zag ik een Torenvalk op een paaltje zitten. Ik wachtte rustig af. Plotseling kwam zij op mij af vliegen en landde bij de sloot vlak voor de auto. Ik zag haar niet meer, vervolgens ging zij met een prooi naar het paaltje terug en zag ik dat zij een kikker te pakken had en de kop van de kikker eraf at. Op de foto zie je de kikker bijna rechtopstaand, terwijl de Torenvalk haar met de snavel beetheeft.

Wat was interessant in de vogelbladen?

Selectie
regionaal
vogelnieuws

Samengevat door Paul Keuning

De redactie beperkt zich tot een selectie van het vogelnieuws verschenen in de bladen van de ons omringende VWG's, plus dat van enkele landelijke organisaties: Vogelbescherming Nederland en Sovon. Geïnteresseerd door een samenvatting en wil je het hele artikel lezen? Neem contact op met Paul Keuning: pw.keuning@xs4all.nl Geen probleem om het tijdschrift of het digitale artikel naar je toe te sturen.

De Gierzwaluw jrg. 63 (2)

Vogelwerkgroep Amsterdam.
Martijn Voorvelt noteert bij het symposium over 'de Diemerscheg' uiteenlopende ideeën. Wat is dat nou weer, Diemerscheg? Dat is de groenstrook die vanaf Amsterdam-Oost via IJburg en Diemen langs Muiden naar het Gooi loopt. Op het symposium in mei jongstleden werden alle opties voor invulling van dit gebied naast elkaar gelegd:

- wees zuinig op de schaarse natuur!
- uniek gebied voor huizenbouw, ja toch?
- zonder extra windenergie en hoogspanningslijnen komen we nergens.

Kortom de beleidsmedewerkers van de verschillende gemeenten kwamen er (nog) niet echt uit.

Frank van Groen telde de Halsband-, de Alexander- en de Monniksparkieten op de slaappleatsen in Amsterdam. Resultaten: de Halsbandparkiet stabiliseert op ruim vijfduizend exemplaren, van de Alexanderparkieten zijn er bijna duizend – met een concentratie in het Oosterpark – en van de Monniksparkiet telde hij 55 exemplaren.

De Kieft jrg. 49 (3)

Vogelbeschermingswacht Zaanstreek.
Het wel en wee van de Ooievaars: de nestpaal bij het Dijklander ziekenhuis mislukte, het nest in het Vijfhoekpark leverde twee uitgevlogen jongen op. Voor de Oeverzwaluwen was 2025 een topjaar met 42 eerste broedsels plus nog eens 22 tweede broedsels.

De Kruisbek jrg. 68 (4)

Vogelwacht Utrecht.

Met de Gaai pontificaal op de omslag, vraagt auteur Kees van Wegen zich af: "Waarom doen vogels dat: Een Havik of een Buizerd nabootsen?" Het antwoord komt niet verder dan hypothesen als 'door het roofvogelgeluid te imiteren, schrikt hij andere Gaaien af bij het voedsel en heeft hij het rijk alleen'. Gert Ottens laat zijn licht schijnen op de Koereigers, die de afgelopen tien jaar fors zijn toegenomen en wel voornamelijk in de Eempolders. Henk Leenaers portretteert de Koekoek, een meester in misleiding.

Sovon nieuws jrg. 38, sept. 2025

De afkorting Sovon is Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland. Beetje verwarrend, want statutair is het een vereniging, gevestigd in Nijmegen. Feiten, trends en nieuwe ontwikkelingen van 'onze' grensoverschrijdende gevederde vrienden worden hier statistisch bijgehouden met waar mogelijk een verklaring. Zo weten we dat de Koperwiek is gestegen van plek 39 naar plek 8 in de lijst van veel waargenomen vogels. Bijzonder is dat de Grote Zaagbek gebroed heeft op het Ketelmeer. Verder: Van de tussentijdse balans over de ontwikkeling van broedvogels op en rond de Waddenzee word je niet vrolijk: het toont een stabiele negatieve trend. Interessant is het interview met Vasco v.d. Boon en Aielle Erens, vogeltellers sinds 1996 op het Simonszand. Dit is een dynamische zandplaat in het oostelijk Waddengebied, een hoogwater-vluchtplaats, waar soms meer dan honderdduizend vogels samenkomen, verspreid over meer dan honderd soorten.

Vogels jrg. 45 (4) van Vogelbescherming Nederland

Onder de titel 'Wat vogels horen', gaat Hans Peeters nader in op het gehoor bij vogels. Zonder uitwendige oorschelp is het binnenoor toch zo gevoelig dat bijvoorbeeld een Laplanduil in het pikkedonker een muis kan horen onder een dik pak sneeuw. Zo kunnen steltlopers elkaar met verschillende soorten gevaar waarschuwen bij naderend gevaar. Saskia Hausel is de nieuwe persvoorlichter bij de Vogelbescherming. Mona Keijzer was van plan om het

verplicht stellen van nestkasten in de muren van nieuw te bouwen huizen af te schaffen. De petitie van VBN tegen dat voorstel is al meer dan 50.000 keer getekend! Hou in de gaten of daarnaar geluisterd wordt.

Leuk om in dit nummer van Vogels ideeën op te doen hoe je meer vogels in je tuin kunt lokken. Mariël Verburg strooit niet alleen vogelvoer, maar ze raadt ook aan om met de juiste planten jouw tuin aantrekkelijk te maken.

Limosa jrg. 98 (2)

Tijdschrift van de Ned. Ornithologische Unie en Sovon.

‘Wespennesten en Wespendien’: de auteurs Jan Kolster en Pieter Wouters,

twee Brabantse natuurliefhebbers, hebben met engelengeduld drie jaar lang de wespennesten gelokaliseerd. Die zijn veelal te vinden in een holte in de grond. Met een gemiddelde snelheid van iets meer dan 1 km/uur verplaatsten de auteurs zich door het onderzoeksgebied van 1,5 bij 6 km, west van Casteren (N-Brabant). Zodra er enkele wespen of hoornaars verdwenen in het struweel, zochten ze uit: ‘Is daar een nest? En van welke soort dan?’. Is het een gewone, een Duitse of een middelste wesp? Of een hoornaar? Uitgraven van het nest na het broedseizoen was de enige manier om dit te determineren. Ook dan kon predatie vastgesteld worden door de Wespendien. Dit viel erg mee, slechts rond de tien procent van de door de onderzoekers ontdekte wespennesten bleek te zijn gepredeerd.

Romke Kleefstra ging de nestlocaties na van de Bruine Kiekendief op Schiermonnikoog. Wat bleek? Dat ze niet meer in de natte laagten in het riet broedden, maar tussen de duindoorns. Drie onderzoekers, waaronder Herman van Oosten, kwamen door

onderzoek aan de Heggenmus tot de ontdekking dat de populatie in het duindoorgebied en in het struweel was verdubbeld, terwijl er in het bosgebied evenveel werden geteld als in 1982. Ze concluderen dat het aantal insecteneters in het Noord-Hollands Duingebied sterk is toegenomen.

Bent u geïnteresseerd in de populatieontwikkeling van dakbroedende Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen? Lees dan in deze Limosa de Sovon-bijdrage van Erik Kleyheeg, et al.

P.S.: het worden er steeds meer en je treft ze ook steeds verder in het binnenland aan.

Backker, Vera de & Buijter, Rob (2025)
Zeist: KNNV Uitgeverij
ISBN 978-90-5011-977-1
Gebonden, 32 pagina's
€ 16,95

Wat eet jij nou? Ieder vogeltje eet zoals het gebekt is

Vera de Backker & Rob Buijter

besproken door Dick A. Jonkers

Vogels moeten voedsel zien te vinden om het daarna op te eten. Ze gebruiken daarbij hun snavel als gereedschap en die is bij elke soort weer anders. In dit boek voor kinderen vanaf vier jaar, gaat het om twaalf vogelsoorten. Elk vogeltje eet zoals het gebekt is en vertelt zijn eigen verhaal. Zes van hen leven in het bos, zoals Wim de Winterkoning, die met zijn puntige snaveltje overal kleine insecten vandaan weet te peuteren.

Of Gonnie de Gaai, die eikels verstopt, zodat ze 's winters ook nog voldoende te eten heeft. Van de watervogels juicht IJda de IJsvogel, wanneer ze een visje uit het water heeft gepikt. Edo de Wilde Eend slobbert planten uit het water. Zo hebben ook de anderen hun verhaal. Met de QR-codes bij elke vogel is het mogelijk om nog meer te weten te komen over de vogels en te luisteren naar hun geluiden.

Boek-
bespreking

Nieuwenhuyse, D. van & Harxen, R. van (2025)
Biografie van de steenuil. Godin van de nacht.
Utrecht: Uitgeverij Terra
ISBN 978-90-2095-2278
Gebonden, 239 pagina's
€ 29,99

Biografie van de steenuil

Dries van Nieuwenhuyse & Ronald van Harxen

besproken door Dick A. Jonkers

De Steenuil is de kleinste van de in ons land broedende uilen. Hij heeft als cultuurvolger een relatie met het kleinschalige halfopen landschap dat voortdurend onder druk staat. Helaas neemt hierdoor het aantal broedparen af, waardoor deze bewoner van het boerenland op de Rode Lijst is terechtgekomen; zijn positie wordt als kwetsbaar gekwalificeerd. Het boek vermeldt veertien ondersoorten van de Steenuil die verspreid over de wereld voorkomen. Een factsheet biedt gecomprimeerde informatie. De ontwikkelingen die zich vanaf de vroege oudheid hebben voorgedaan, worden belicht, net als de plek die hij inneemt in de samenleving. Het dier is een symbool dat wijst op kennis. Maar ook allerlei andere zaken worden met hem in verband gebracht. Een belangrijk deel van de inhoud van het boek heeft

betrekking op de ontwikkelingen die plaatsvinden vanaf het embryonale stadium en het gedrag dat daarmee samenhangt. Er is veel aandacht voor de verspreiding, populatieontwikkelingen en het leefgebied. De gevarieerde voedselsamenstelling, medeverantwoordelijk voor het broedsucces, krijgt eveneens veel aandacht. Daarnaast worden de factoren behandeld die bijdragen aan de populatiedynamiek. Deze monografie over het onderzoek naar en de bescherming van de Steenuil werd mede mogelijk gemaakt door de enthousiaste inzet van enkele duizenden vrijwilligers. Het verhaal over de Steenuil in de Lage Landen, met oog voor details, is boeiend en goed leesbaar. De in kleur uitgevoerde afbeeldingen – o.a. in hun leefgebied – zijn om van te smullen.

Van Houten, M., 2025
Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2025.
Rapportnummer 334: 1-30
eISSN 2950-5437

Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier De Eem in 2025

Marc van Houten

besproken door Paul Keuning

Wanneer je de titel van dit rapport onder ogen krijgt, dan roept dat een bepaalde verwachting op. Om te beginnen wil je weten: 'Hoe is het hier gesteld met de weidevogels.' Gewoon tegetrouw heeft de auteur dit voorjaar weer vele uren besteed aan het vaststellen van de hier broedende vogels. Speciale aandacht gaat uit naar de primaire weidevogels. Opgeteld in deze vijf oevergebieden langs de Eem blijkt dat de Grutto en de Kievit met respectievelijk 49 en 30 territoria goed vertegenwoordigd waren. De Tureluur had 16 nesten verspreid over

vier van de vijf onderzochte gebieden. De echte watervogels als zwanen, ganzen, eenden en rallen zijn te verwachten zo vlak langs de waterkant. De Meerkoet spande de kroon met 31 broedgevallen, gevolgd door de Wilde Eend (21) en de Krakeend (20). De Slobeenden bezetten 10 territoria. De Kluut had dit jaar maar 2 territoria; dat waren er 20 in 2024. Hier komt Marc op terug bij de aanbevelingen voor het beheer. Krenten in de pap waren bij deze inventarisatie de broedgevallen van de Waterral en het Porseleinhoen, beide soorten hadden een

Rapport
bespreking

nest op De Helling. Vermeldenswaardig zijn de territoria van het Waterhoen, de Bontbekplevier en de Bruine Kiekendief, allemaal op de Wolkenberg.

Beheeraanbevelingen

Het is duidelijk dat Natuurmonumenten krap bij kas zit en ook weinig tijd kan besteden aan het openhouden van deze binnen- en buitendijkse gebieden. Dat de wilgenbomen op de Wolkenberg

nu al een stamdikte hebben van tien centimeter zegt wel wat. Het opruimen van takkenhopen schiet er ook bij in. Funest, want die rillen geven dekking aan roofdieren als de vos, marters en kraaien. Door achterstallig onderhoud verruigen deze terreinen en krijgen distels vrij spel. Zou het een idee zijn om met vrijwilligers de beheerder te helpen met het opschonen van deze terreinen in het vroege voorjaar?

Van Houten, M., 2025
Broedvogelinventarisatie
van de Maatpolder
Buitendijks in 2025.
Rapportnummer 335: 1-31
eISSN 3050-4643

Broedvogelinventarisatie van de Maatpolder Buitendijks in 2025

Marc van Houten

besproken door Paul Keuning

Dicht tegen de jachthaven 't Raboes ligt buiten de Kaaimaatkade een modderige kuststrook direct langs het Eemmeer. Het is met tien hectare geen groot gebied. Door de kunstmatige hoge waterstand is het wel heel aantrekkelijk voor veel vogels, zeker in een voorjaar met langdurige droogte.

De primaire weidevogels profiteerden zeker van dit modderig stukje niemandsland met door Marc vastgestelde territoria van de Scholekster (6), de Kievit (13), de Grutto (15), de Tureluur (13) en de Kluut (8). De Kluten pendelden tussen het plas-drasgebied van boer Rigter naar de buitendijkse polder. Ook de eendensoorten waren goed vertegenwoordigd met vijf territoria van de Bergeend, zelfs zes van de Slobeend en telkens één territorium van de Smient, de Zomertaling en de Kuifeend. De Kuifeend broedt niet vaak in ons land!

Natuurbeheerder Niek van 't Klooster, coördinator van Eemland, ziet erop toe dat het waterpeil pas wordt verlaagd nadat de weidevogels zijn vertrokken en pas daarna wordt er gemaaid. Behalve de broedvogels die hier neerstrijken, wordt dit buitendijkse stukje grond gebruikt door de Kleine Plevier en de Bontbekplevier. Zelfs Kemphanen komen hier regelmatig even uitrusten. Op 19 april bijvoorbeeld, terwijl Marc op zijn buik op de Kaaimaatkade lag om zeven Kemphanen te bekijken. Ze waren nog niet volledig in baltskleed, toch namen enkele honkmannetjes de zogenaamde 'half-lage houding' aan. Plots richtten ze zich op en verdwenen noordwaarts. Wat was er aan de hand? Op bijna vijfhonderd meter stond boven op de kade een persoon in camouflagekleding met een flinke telelens.

Studie Bergeenden in
potlood en aquarel
Doortje van Dijk

Wespendif op de uitkijk, augustus 2025, Goois Natuurreservaat | Jan Loggen

De Wespendif

Jan Loggen

Op de vroege morgen van zaterdag 10 augustus was ik, zittend op een boomstam in de bossen van het Goois Natuurreservaat, van een heerlijke bak koffie aan het genieten. Terwijl ik daar zat kwam er ineens laag tussen de bomen door een grote roofvogel aanvliegen. Hij landde met zijn rug naar me toe op een afgebroken tak in een naaldboom. Het verenkleeft op zijn rug was donkerbruin gekleurd en hij had ook een vrij lange staart. Het kon haast geen Buizerd zijn. Toevallig had ik mijn Lumix-camera, een eenvoudig toestel met een kleine zoomlens (60x) bij me. Omdat hij met zijn rug naar me toe zat, kon ik het toestel gewoon uit de hoes halen, zonder dat hij iets merkte. Ik was blij verrast toen hij opzij keek en het een Wespendif bleek te zijn met zijn karakteristieke duifachtige kop. Opvallend is ook de gele iris. Na

ongeveer een minuut vloog hij tussen de bomen door weer het bos in. Een dag later zag ik weer een Wespendif laagvliegend over de boomtoppen. Er zijn voor een broedgeval drie uitsluitende waarnemingen nodig (Hustings 1985). Met twee waarnemingen is dat net niet genoeg. Wat wel een aanwijzing voor een broedgeval kan zijn, volgens de net genoemde bron, is dat de eerste waarneming een laagvliegend exemplaar (en ook nog vroeg in de ochtend) was.

Broedgeval

Uiteraard ben ik op zoek gegaan naar een mogelijk nest, maar horsten van Wespendifen zijn moeilijk te vinden. Wespendifen broeden bij voorkeur in grotere aaneengesloten bospercelen met een gesloten kroonlaag, zodat de kans op ontdekking van het nest door

het ontbreken van direct zonlicht laag is. Dit is vooral ter voorkoming van predatie door bijvoorbeeld de Havik en om daarmee de veiligheid van de jonge Wespendifen op het nest te vergroten. Het op grotere schaal via kap omvormen van naaldbos naar loofbos (in plaats van sturen op een geleidelijke successie) kan het bos langere tijd minder geschikt maken als broedhabitat (Kleyheeg et al. 2020).

Status en bosbeheer

De Wespendif is een zeldzame broedvogel in Nederland. De populatieomvang bedroeg in de periode 2015-2020 ongeveer 350 broedparen (bron: Sovon). Dit aantal is relatief stabiel, hoewel de trend snel in een negatieve curve kan ombuigen. In het werkgebied van de vogelwerkgroep is het een zeer schaarse broedvogel

Wespendif in vlucht, 7 juli 2018 | Hugo Weenen

(Jonkers et al. 1987). De Wespendif is een voedselspecialist als het gaat om wespbroed, het opgroei voedsel voor jonge Wespendifen. Wespenvolken pieken door warmere voorjaren mogelijk eerder in de zomer, gevolgd door verval in de periode dat er jonge Wespendifen zijn, in juli/augustus (van Manen et al. 2011). Het gaat hierbij om in de grond levende sociale wespen. Hoewel ook muizen, amfibieën en andere kleine prooidieren op het menu van de Wespendif staan. Foeragerende Wespendifen zijn gevoelig voor verstoring door recreatie en loslopende honden. In de meeste Gooise bossen mag de hond na 15 juli, volgens de gebiedsbepalingen, los lopen. Veel hondenbezitters laten hun hond dan door de bossen rennen. Voor de Wespendif (en wellicht ook andere vogelsoorten en zoogdieren) heeft dit een versturende invloed op het grootbrengen van de jongen. Veel

van hun prooidieren vangen ze op de grond. En voor het uithalen van een wespennest is tijd en rust nodig. Voor het bosbeheer wordt geadviseerd om zo weinig mogelijk in te grijpen in de natuurlijke successie van vooral Grove dennenbos (wel extensief dunnen), dus sturen op het geleidelijk ‘verloven’ in plaats van omvorming door middel van grootschalige kap (Bouwsteen A072 Wespendif broedvogel, versie oktober 2024). Geleidelijke omvorming bij het bosbeheer is bij het Goois Natuurreservaat inmiddels het beleid. Daarnaast wordt het ontwikkelen van een structuurrijke ondergroei geadviseerd met als doel om alternatieve voedselbronnen te stimuleren (naast wespen, bijen en hommels). Met de aanleg van poelen kan de beschikbaarheid van amfibieën worden gestimuleerd die ook vaak als prooi op het menu van de Wespendif staan (Glutz von Blotzheim et al. 1971).

Met grote vleugelslagen en een krachtige afsprong vliegt hij bos in, augustus 2025, Goois Natuurreservaat | Jan Loggen

Bronnen

- Hustings M.F.H. (eindredactie) 1985. Natuurbeheer in Nederland, deel 3, Pudoc, Centrum voor Landbouwpublikaties en Landbouwdocumentatie, Wageningen.
- Kleyheeg E., Alefs P., Van Manen W. & Teunissen W. 2020. Habitatvoorkeur van Wespendifen in het Drents-Friese Wold. Sovon-rapport 2020/08. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Jonkers D.A., Kole, R.A., & Taapken J. 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
- Van Manen W., Van Diermen J., Van Ruin S. & Van Geneijgen P. 2011. Ecologie van de Wespendif *Pernis apivorus* op de Veluwe in 2008-2010, populatie, broedbiologie, habitatgebruik en voedsel. Natura 2000 rapport, Provincie Gelderland Arnhem NL, Stichting Boomtop, Assen.
- Sovon, Bouwsteen A072 Wespendif broedvogel (versie oktober 2024)
- Glutz von Blotzheim U., Bauer K.M. & Bezzel E. 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 4. Falconiformes. Akademische Verlagsgesellschaft Frankfurt am Main.

Kraanvogels in een gemaaid maïsveld, 5 november 2025, Lac du Der | Jelle Hogenbirk

Op bezoek bij de koningen van de lucht: de Kraanvogels van Lac du Der

Jelle Hogenbirk

Wie in de herfst of het vroege voorjaar het Lac du Der-Chantecoq in Frankrijk bezoekt, bevindt zich in een waar paradijs voor vogelliefhebbers. Dit kunstmatige meer, gelegen in het noordoosten van Frankrijk (tussen Reims en Nancy), is een van de belangrijkste pleisterplaatsen voor trekvogels in West-Europa. Voor ornithologen is het een droomlocatie: meer dan twintigduizend Kraanvogels (*Grus grus*) verzamelen zich hier elk jaar om te overwinteren of om op krachten te komen tijdens hun trek van Scandinavië en Oost-Europa naar het zuiden.

De ochtenden aan het meer zijn adembenemend. Duizenden vogels stijgen met luid trompetterend geroep op uit de mist, een natuurconcert dat je niet snel vergeet. Het Lac du Der ligt op ongeveer vijfhonderd kilometer van Hilversum en is met de auto in zo'n vijf à zes uur te bereiken. Het meer is in de jaren zestig aangelegd

als waterreservoir om overstromingen van de Marne te voorkomen en de watervoorziening van Parijs te reguleren. Door zijn uitgestrekte ondiepe oevers, rietvelden en moerassige zones is er een nieuw ecosysteem ontstaan dat talloze vogelsoorten aantrekt van steltlopers tot roofvogels, maar vooral de Kraanvogel voelt zich hier thuis.

Moersasvogel

De Kraanvogel (*Grus grus*) behoort tot de zogenaamde moerasvogels. Dat komt omdat hij afhankelijk is van natte, drassige gebieden om te broeden en te rusten. Zijn lange poten en snavel maken hem uitstekend aangepast aan het leven in ondiep water, waar hij voedsel vindt zoals wortelstokken, insecten en kleine

waterdieren. Lac du Der biedt precies die omstandigheden: open water, ondiepe oevers en veilige rustplaatsen ver van menselijke verstoring. Maar wij hebben ze het meest gezien in gemaaide en dorre maisvelden. Daar kunnen ze dan ook een 'graantje meepikken'. (Ook opvallend is het reusachtige aantal Aalscholvers (*Phalacrocorax carbo*) op de brede zandoevers van het meer.)

Jufferkraanvogel

Soms wordt de Jufferkraanvogel (*Grus virgo*) met de gewone kraanvogel verward. Toch zijn er duidelijke verschillen. De Jufferkraanvogel is kleiner en eleganter, met een slank lichaam, zwarte borstveren en sierlijke witte pluimen die langs het hoofd naar achteren waaieren.

De gewone Kraanvogel daarentegen is groter, grijzer van kleur en kan een opvallende rode plek boven op de kop krijgen of hebben. Die rode vlek bestaat niet uit veren, maar uit kale huid die in de baltstijd (het paarseizoen) sterker rood kleurt. Dat is een teken van vitaliteit en die speelt een rol in

de indrukwekkende paringsdansen waarmee de vogels hun partners verleiden.

Vogelgriep

Helaas kent het schouwspel dit jaar ook een donkere kant. Duizenden Kraanvogels zijn bezweken aan de vogelgriep (naar schatting ongeveer vijfduizend exemplaren), die zich snel verspreidt onder grote verzamelingen watervogels.

Mijn eerste ontmoeting met een Kraanvogel was op het asfalt van de weg waar we op reden.

Dus we waren laaiend enthousiast: een Kraanvogel, en dan zo dichtbij. Dat enthousiasme vervloog snel toen we hoorden dat het hoogst waarschijnlijk een verweesde vogel betrof die spoedig zou sterven aan de vogelgriep. Voor een ornitholoog is het een pijnlijke herinnering aan de kwetsbaarheid van zelfs de meest majestueuze vogelsoorten. Kraanvogels blijven altijd op veilige afstand van de mensen en als ze opvliegen dan lijkt het wel op een vlucht spreeuwen, zo talrijk zijn ze.

Een bezoek aan Lac du Der blijft een onvergetelijke ervaring, een plek waar natuur, geluid en beweging samenvloeien.

Een zandbank met duizenden Aalscholvers, 6 november 2025 Lac du Der | Jelle Hogenbirk

Jonge Torenvalken, zes linksachter en vier rechtsvoor, torenvalkenkast aan de Gooiergracht, begin juni | Cees van den Brink

De torenvalkenkast aan de Gooiergracht had in 2025 zes kuikens en vier pleegkuikens

Peter Liefbroer

Cees van den Brink volgt al een tiental jaren de roofvogels rond Blaricum en Laren, waaronder de bewoners van een torenvalknestkast aan de Gooiergracht. Dit jaar zaten er zes jongen in die kast, toen hij de vraag kreeg of hij er nóg vier kon onderbrengen. Dat wilde hij wel proberen en zo kwamen er nog vier jongen in de kast terecht. Bijvoeren was wel nodig, maar uiteindelijk zijn ze allemaal uitgevlogen. Peter Liefbroer interviewde hem.

Cees is sinds zijn 16de, begin jaren 70, geïnteresseerd in vogels. Zijn vroegste herinnering is aan de vogelaar, valkenier en vogelillustrator Henk Slijper.

Cees over Henk Slijper: “Hij had zelf roofvogels. Hij woonde in Laren aan het Schoolpad. Er zat altijd een roofvogel op een paaltje voor zijn huis en ik was daardoor gebiologeerd. Later ontmoette ik hem. Hij was getrouwd met een zus van een vriend van mij. Op zondag gingen we iedere week rondjes lopen bij Eemdijk. Een vast rondje om te kijken wat we allemaal tegenkwamen. In die tijd, in de winter toen het helemaal besneeuwd was, zagen we eens twintig Velduilen. We hielden precies bij wat we tegenkwamen. Hij schreef dat dan op. Als hij vogels schilderde was dat heel gedetailleerd. Als je ernaar keek, kreeg je het gevoel dat als je de geschilderde

vogel zou aanraken die veren echt zacht waren. Daar is mijn interesse voor vogels eigenlijk begonnen en dat is nooit helemaal weggeweest.”

Weer opgepakt

In 2014 pakte Cees zijn belangstelling voor vogels weer op: “Ik begon met een rondje Gooiergracht, maar inmiddels ben ik wat actiever. Ik volg een aantal dingen, bijvoorbeeld het terrein van Asch van Wijck in Laren, waar mijn opa ooit rentmeester is geweest. Als kind liep ik daar veel en hield ik een haviksnest in de gaten. Nu zitten er weer Haviken en daarom kom ik daar al een aantal jaren. Dit jaar waren er vier jongen

die we hebben geringd. Ik hou dat bij en maak er foto's van. Bij een sequoia in een slangenden hebben jarenlang Boomvalken gebroed. Dat was voor mij een belangrijke reden om er in juli en augustus te komen. Die Boomvalken zijn helaas verdwenen. Ze waren ontzettend mooi en prachtig om te volgen. In de toren van de Sint Vituskerk heb ik een aantal jaar terug een kast voor Slechtvalken geplaatst. In 2021 zijn daar drie jongen uitgevlogen."

Torenvalkenkast Gooiergracht

Ook sinds 2014 volgt Cees het nest in de torenvalkenkast aan de Gooiergracht, ter hoogte van de Sint Vituskerk in Blaricum. "Al die jaren zijn er met wisselend succes twee tot zes jongen grootgebracht", vertelt hij. "Het zijn ongetwijfeld niet steeds dezelfde ouders geweest, maar gemiddeld waren er 4,5 jongen. Sinds 2020 heb ik dat bijgehouden op Sovon kaarten. In 2024 is de kast gerenoveerd door Hilbert van den Bergh van De Blaricumsche IJzerhandel, de eigenaar

van het terrein. De kast hangt in een bosje elzenbomen en ik heb hem daar samen met vogelringer en roofvogelman Harry de Rooij opgehangen. Dit jaar waren er zes eieren en zes jongen, dat is wel het maximum aantal voor Torenvalken."

Pleegkuikens in een krachtig verhaal

Maar bij die zes jongen zou het niet blijven: "Eind mei van dit jaar benaderde Harry de Rooij mij. Hij had van de Wildopvang in Krommenie de vraag gekregen of hij een pleeggezin had voor vier jonge Torenvalken van Bezoekerscentrum De Poelboerderij in Wormer. Van dat nest was de vader verdrongen gevonden en vrijwilliger Rein Beentjes wist uit ervaring dat de moeder niet in staat is om pasgeboren jongen alleen te voeren. De jongen waren ten dode opgeschreven. Op 27 mei heb ik, samen met Harry, de vier jongen in de nestkast aan de Gooiergracht erbij gezet. Ze waren toen acht dagen oud. De zes

jongen in de kast waren op dat moment veertien dagen oud. Dat is relatief een klein verschil. Vanaf dat moment heb ik ze gevoerd. In het begin, gedurende een week of twee, door muizen klein te maken. Die muizen kreeg ik van de Werkgroep Roofvogels. Later ben ik overgegaan op eendagskuikens, die je gewoon in de dierenwinkel kan kopen. Die vier jongen bleven goed te herkennen, ze waren een stuk kleiner dan de andere. Ze zaten ook vaak aan de voorkant van de kast. Ik voerde ze twee keer per dag en het ging hartstikke goed. De ladder lieten we gewoon staan. Je moet wel oppassen dat je ze niet teveel aan je bindt. Als je dat niet goed doet krijg je half tamme vogels. Uiteindelijk moeten het wel vogels zijn die in de natuur groot worden."

Vechtersmentaliteit

Zorgen dat de jonge vogels niet teveel afhankelijk zouden worden van het voeren, was nog niet eenvoudig, vertelt Cees. "Ik merkte in het hele proces wel

Torenvalkenkast Gooiergracht; voeren door Lena | Cees van den Brink

Jonge Torenvalken, Poelboerderij Wormer, 23 mei 2025 | Rein Beentjes

Jonge Torenvalken klaar om te ringen, torenvalkenkast aan de Gooiergracht, 7 juni 2025 | Cees van den Brink

Jonge Torenvalken geringd en klaar om te vliegen | Cees van den Brink

dat de valken meer aan mij gewend raakten, maar ze bleven ook heel schrikachtig. Als ik naar boven klom, in de kast keek en met eten aankwam – zeker in de laatste fase – dan lieten ze hun vechtersmentaliteit zien. Dan kwamen ze met hun klauwen zo naar voren. En voor je het weet, hebben ze je dan te pakken. Als ik ze in het begin een stukje vlees boven de bek hield, was het al meteen hap en was het weg. In een latere fase gaf ik ze hele kuikens en die gristen ze dan uit mijn handen en trokken ze zelf aan stukken. Dat was meteen tsjakka. Niemand heeft mij verteld hoeveel ik moest voeren, maar op het laatst gaf ik zes kuikens per dag. Ik hield bij hoe groot ze werden en hoe goed ze groeiden. In het verenkleed bleven de vier wel iets achter bij de andere zes, maar in grootte kwamen

ze goed bij. Dat zie je met name aan de krop. Het voer blijft in de krop zitten en daar moet je wel rekening mee houden. Degenen die al een krop vol hebben – en dat kan je heel goed zien – geef je niet want die hebben net eten gehad. Gericht voeren ging tot het einde goed, omdat de pleegkuikens vooraan bleven zitten. De andere zes zaten meer achter in de kast.”

Ringen

”Op 23 juni heb ik voor de laatste keer gevoerd, dus in totaal een kleine maand. Toen zaten er nog maar twee bij de kast, waarschijnlijk de allerkleinsten. Die gingen vaak weg om later weer terug te komen. Als ze er niet waren legde ik een kuiken in de kast en eentje op de kast en die werden dan weggehaald. Ze waren toen al heel zelfstandig, maar ze

kwamen wel terug om die kuikens op te eten. Uiteindelijk zijn ze allemaal keurig uitgevlogen.”

”Over de twee nesten verdeeld waren er vier mannetjes en zes vrouwtjes. Bij het ringen op 7 juni woog het kleinste mannetje 204 gram en het grootste vrouwtje 268 gram. Vleugelwijdte 168 mm bij het grootste vrouwtje en bij het kleinste mannetje 127 mm. Aan de hand van de ringnummers kon ik traceren dat de vier pleegkinderen het laatste de kast verlieten. Ze zijn daarbij uiteindelijk gevoerd door de pleegouders en door hen begeleid. Tot in augustus heb ik de vogels daar nog waargenomen. Vanaf februari 2026 verwacht ik weer een paartje Torenvalken bij de nestkast.”

Jonge Torenvalken, zes al met veren, vier nog met dons, torenvalkenkast aan de Gooiergracht, 6 juni 2025 | Cees van den Brink

Jonge Torenvalken geringd en allemaal in de veren, torenvalkenkast aan de Gooiergracht, 10 juni 2025 | Cees van den Brink

Knobbelzwanen, 1 april 2025, Wommels | Rinze van Rossum

De Knobbelzwaan (*Cygnus olor*) in de westelijke Eempolders, een update

Jan Mooij

Bij bijna alle tellingen die we in de Eempolders doen zien we Knobbelzwanen. Alleen heel in het begin van de tellingen zagen we in de zomer vaak geen enkele Knobbelzwaan. Mede daarom was in 2006 de Knobbelzwaan een van de eerste soorten in deze serie artikelen over de vogels in de westelijke Eempolders. Als we naar de resultaten van de Eempoldertellingen kijken, zien we dat er in de loop van de tijd nogal wat veranderd is. Dat lijkt een goede aanleiding om weer eens aandacht aan de Knobbelzwaan te besteden.

Zoals gebruikelijk geeft figuur 1 een overzicht van alle waarnemingen van Knobbelzwanen. Figuur 2 geeft de totale getelde aantallen per jaar. Ter vergelijking zijn de resultaten van de landelijke watervogeltellingen van Sovon uitgezet. Om de vergelijking makkelijker te maken zijn deze aantallen in de grafiek door zes gedeeld. In deze

grafiek vallen twee zaken op. Ten eerste zijn de aantallen Knobbelzwanen in de loop van de jaren sterk toegenomen. Ten tweede loopt de ontwikkeling in de Eempolders in hoge mate parallel aan die in Nederland. Dit suggereert dat de aantallen Knobbelzwanen in de Eempolders vooral samenhangen met de landelijke aantalsontwikkelingen. De sterke stijging in Nederland wordt toegeschreven aan een betere bescherming en aan de beschikbaarheid van meer voedsel. De voedingswaarde van het gras in de weilanden is sterk toegenomen door landbouwkundige maatregelen. Daarnaast is het oppervlaktewater schoner geworden, wat heeft geleid tot meer waterplanten.

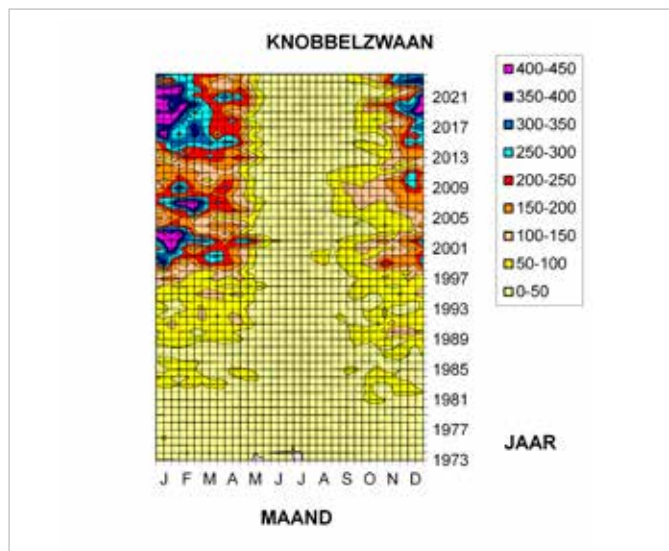
Raadsel

Het is dan natuurlijk wel opvallend dat de ontwikkelingen per telgebied sterk van elkaar verschillen. In figuur 3 zien we de totale aantallen per jaar voor de drie telgebieden. Tot ongeveer 2005 lopen de

aantallen in de telgebieden Noord en Zuid ongeveer gelijk op. Daarna worden de aantallen in Noord iets kleiner terwijl die in Zuid sterk oplopen. De oorzaak van deze verschuivingen is mij nog een raadsel. De aantallen in de Oostemeent zijn vanaf 1995 stabiel op een laag niveau.

Favoriet voedsel

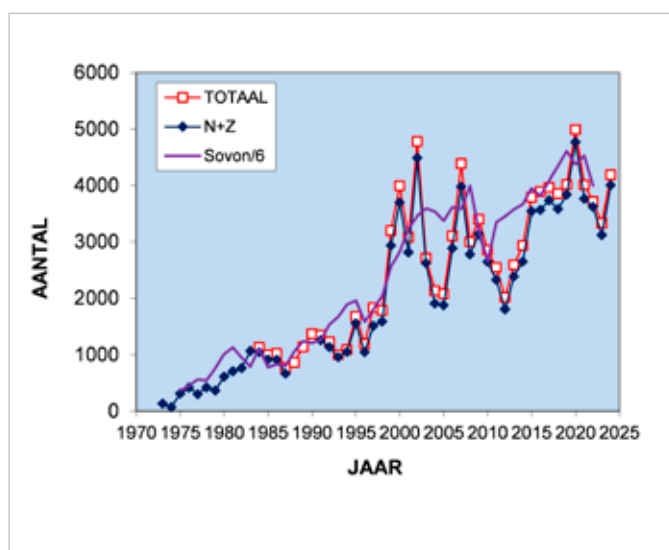
De plotselinge sterke stijging van de aantallen in het begin van het jaar, die meteen opvalt in figuur 1, hangt samen met een uitbreiding van de waterplanten in het Eemmeer. Dit is een favoriet voedsel voor Knobbelzwanen. Met name de knolletjes van bepaalde fonteinkruiden worden bij laag water in de winter veel gegeten. Door de afname van de vervuiling van de randmeren zijn deze fonteinkruiden sterk toegenomen. Dit gebeurde niet alleen in het Eemmeer. De plotselinge toename van de Knobbelzwanen rond 2000 treedt ook op in watervogeltellingen van Sovon (figuur 2), zij het iets minder extreem dan

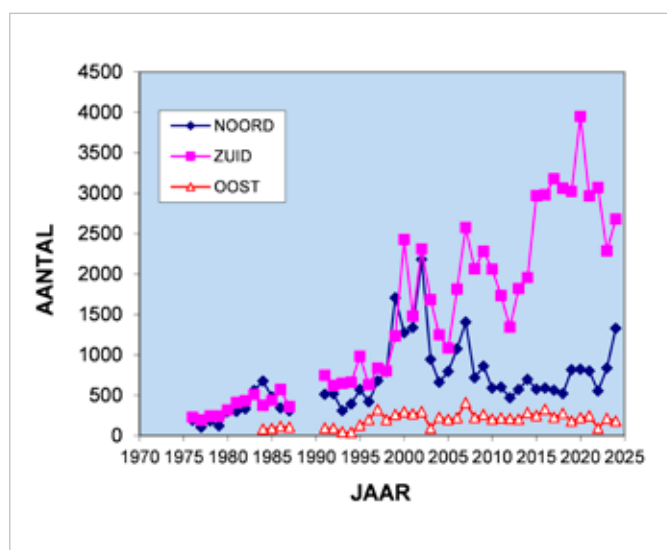
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de Knobbelzwaan.

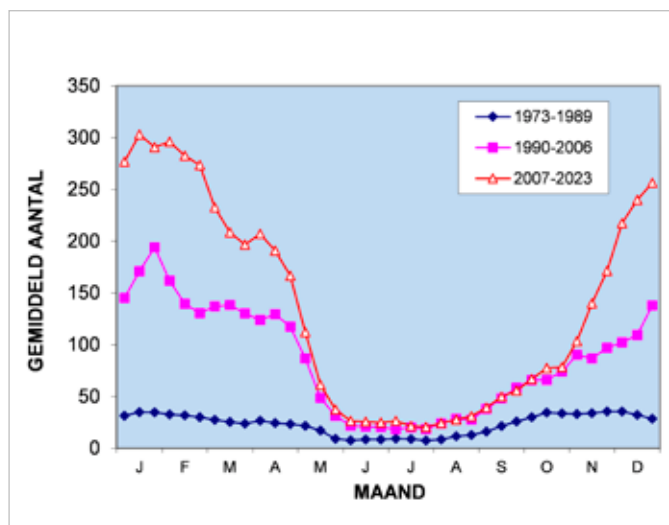
Knobbelzwaan, 26 mei 2025, Strand Horst | Doortje van Dijk

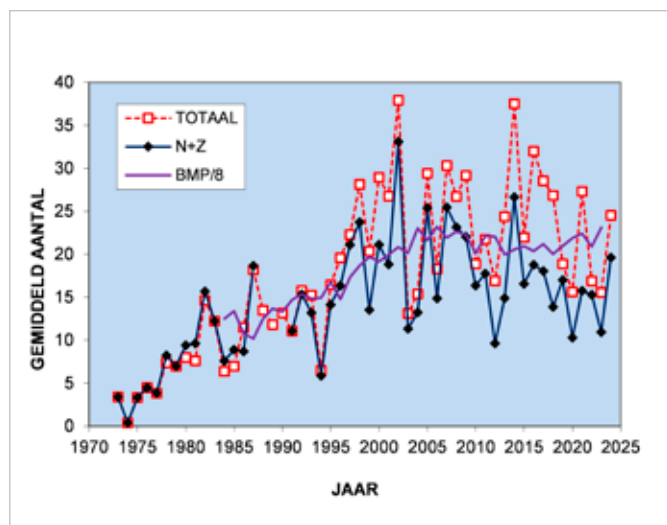
Figuur 2. Totaal aantal getelde Knobbelzwanen per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen. De paarse lijn geeft de resultaten van de watervogeltelling van Sovon gedeeld door zes.

Figuur 3. Totaal aantal getelde Knobbelzwanen per telgebied per jaar.

Figuur 4. Gemiddeld aantal Knobbelzwanen per decade voor drie periodes van zeventien jaar.

Figuur 5. Gemiddeld aantal waargenomen Knobbelzwanen per jaar voor de maanden juni en juli. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen. Ter vergelijking de index van het BMP van Sovon gedeeld door acht.

in de Eempolders. De toename gaat veel te snel om door natuurlijke aangroei van de Nederlandse populatie verklaard te kunnen worden. Kennelijk zijn er veel zwanen die eerst elders overwinterden naar hier getrokken. In de loop van de winter raken de knolletjes op en dan gaan de Knobbelzwanen foerageren op gras in de polders in de omgeving. Waarschijnlijk blijven ze daarbij in de buurt van de plek waar ze begonnen met overwinteren. Het kan zijn dat ze grazen combineren met het eten van die lekkere knolletjes, en op die manier ervoor zorgen dat ze voldoende voedsel binnen krijgen.

Stabiel

Bij de watervogeltellingen van Sovon worden de zwanen en ganzen geteld op de grote watervlakken en op een aantal plaatsen waar ze op land foerageren (inclusief de Eempolders). Wij tellen alleen op het land. Het opraken van de waterplanten verklaart waarom wij in de herfst een sterke stijging van de aantallen Knobbelzwanen zien (figuur 4) terwijl bij de watervogeltellingen de aantallen constant blijven. De totale aantallen bij Sovon blijven van september tot en met januari stabiel, wat suggereert dat we in Nederland met een min of meer vaste groep wintergasten te maken hebben. Na januari nemen de aantallen langzaam af, ongeveer zoals wij in de polders waarnemen.

Broeden

Er zijn ook Knobbelzwanen die in de Eempolders broeden. Figuur 5 geeft de gemiddelde aantallen zwanen in de maanden juni en juli, de maanden waarin we hoofdzakelijk met lokale broedvogels te maken hebben. Hier hebben we ter vergelijking de index van het BMP-project van Sovon ook afgebeeld. (Om de vergelijking makkelijker te maken is de indexwaarde door acht gedeeld). Ook hier valt op dat de aantallen in de Eempolders in de pas lopen met de landelijke cijfers. Alleen de laatste jaren lijkt het aantal zwanen in de broedtijd in de Eempolders wat af te nemen, terwijl de BMP-index stabiel blijft. De aantallen zijn klein, waardoor deze daling niet significant is.

Eemmeer

Uit figuur 4, de verdeling van de aantallen over het jaar, blijkt dat we verreweg de laagste aantallen zien van juni tot augustus. In die periode zijn alleen de broedende vogels in de polders aanwezig. De andere zwanen zitten elders, mogelijk op het Eemmeer. In de polders zijn de grootste aantallen aanwezig in januari en februari. De verhouding tussen de maximale en de minimale aantallen is zo groot dat hij niet verklaard kan worden door de jongen uit de polders. Er moeten dus in de winter ook Knobbelzwanen uit andere gebieden naar de Eempolders komen.

Effect verjagen

Tot slot nog een opmerking over het effect van het verjagen van ganzen op de Knobbelzwanen. Dat effect blijkt verrassend klein. Knobbelzwanen worden niet actief verjaagd, maar je zou denken dat alle verstoring toch tot een afname van de aantallen zou leiden. Het valt trouwens op dat de Knobbelzwanen (net als vroeger de Kleine Zwanen) heel vaak vlak bij de A1 te vinden zijn. Kennelijk zijn ze redelijk goed bestand tegen een onrustige omgeving.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht
- Mooij, J., 2006. De Knobbelzwaan in de westelijke Eempolders. De Korhaan, 40 (11-12)
- Eggenhuizen, T., 2021. De knobbelzwaan. Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen
- Beekman, J.H., 2017. Knobbelzwaan *Cygnus olor*, Pp 82-83, in Sovon Vogelatlas van Nederland, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Knobbelzwaan, 17 juli 2021, Eempolders | Bianca de Vries

Werkgebied

Contributie en lidmaatschap

- Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan.
- De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal € 20,00 per jaar.
- Leden uit één gezin of samenwonenden kunnen huisgenoot-lid worden. De contributie is dan minimaal € 7,00 per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift.
- Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 december van het lopende kalenderjaar via ledenadministratie@vwggooi.conscribo.nl.

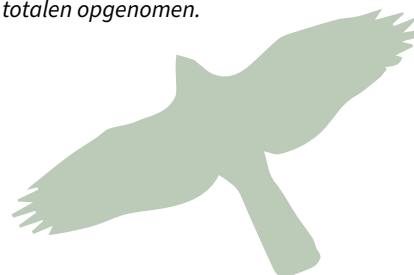
Aanleveren kopij/artikelen De Korhaan

- Kopij/artikelen worden bij voorkeur digitaal aangeleverd in Word (ook tabellen).
- Figuren, foto's en tabellen/grafieken worden afzonderlijk meegestuurd. Onderschriften bevatten figuurnummer, beschrijving, datum en fotograaf.
- Fotobestanden (hoge resolutie bij voorkeur) >300 dpi en onbewerkt.
- Bij aangeleverde foto's, plattegronden, figuren etc. gaat de redactie ervan uit dat de schrijver over de copyrights beschikt. Eventuele kosten ivm copyrights (navordering) zijn voor de auteur. Vermeld altijd locatie, datum en fotograaf.
- In de tekst zo nodig een verwijzing (onderschrift) waar de figuur/foto geplaatst moet worden.
- Nederlandse soortnamen beginnen met een hoofdletter, families e.d. met een kleine letter.
- Bij 'Bronnen/literatuur' de auteur, jaartal, titel, tijdschrift/boek met uitgever.
- Boekbesprekingen ca. 300 woorden. Een hoofdartikel maximaal 2500 woorden en zo nodig meer in overleg.

Wijzigingen ledenregister

Eind 2025 telde de VWG 967 leden, waaronder 5 ereleden. Bij het samenstellen van deze Korhaan was het ledenaantal 968.

In verband met de wetgeving in het kader van de privacybescherming worden alleen totalen opgenomen.

Schenken

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als **ANBI** aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst. Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Kopij volgend nummer uiterlijk voor: 28 december 2025

Kopij kunt u sturen naar:
redactie@vwggooi.nl

Uiterlijk voor de 28ste van de maanden maart (zomernummer), juli (herfstnummer), oktober (winternummer) en december (lentennummer).

In principe bepaalt de datum van binnenkomst bij de redactie de plaatsing in een volgend nummer.

Adressenlijst

Website <https://vwggooi.nl>
Bankrekening Triodosbank rekeningnummer: NL17 TRIO 0391 1047 99 t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum

Bestuur van de Vogelwerkgroep

Voorzitter	Andreas Grunwald	Postiljon 24, 1251 TL Laren	06-43262252	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Ruud Willemstein	Akkerpad 13, 3755 TL Eemnes	06-15832341	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Heleen Boelens	Hyacintenlaan 64, 1215 BD Hilversum	06-23482748	penningmeester@vwggooi.nl
Onderzoek en bescherming	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	06-26174280	piet.spoorenberg@gmail.com
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	06-13708419	excursies@vwggooi.nl
Communicatie	vacant			communicatie@vwggooi.nl

Nuttige adressen/contactpersonen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug), tenzij anders vermeld.

Fotowerkgroep	Hugo Weenen	035-5241123	fotografie@vwggooi.nl	
Lezingen	Feiko Prins	035-6217017	lezingen@vwggooi.nl	
Promotie en verkoop	Doortje van Dijk	06-20595083	promotie@vwggooi.nl	
Vogelherkenningscursus	Guus Proost	035-5251661	gmlproost@gmail.com	
	Olivier van der Kruis	06-38530879	olivier.vanderkruis@hotmail.com	
Vogelhospitaal Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035-6945658	beheerder@vogelasiel.nl
Website	Dirk Prop	06-44734989	webmaster@vwggooi.nl	

E-mail nieuwsbrief VWG aanmelden via de website of stuur een mail naar: nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl

Vogelwaarnemingen	www.gooi.waarneming.nl
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad

Het **Dineke Sluijters Vogelfonds** financiert projecten voor vogelbescherming en studie. Zie voor het indienen van projectvoorstellen de toelichting op onze website. De Adviescommissie is per e-mail te bereiken via vogelfonds@vwggooi.nl.

Werkgroepen Onderzoek en Bescherming

1. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg	06-44734989	broedvogels@vwggooi.nl
2. Eempoldertellingen	Jan Mooij	035-5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. IJsvogels	Jelle Harder	06-33318985	jelleharder@hetnet.nl
4. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout	035-6289470	harryderooij@planet.nl
5. Nestkasten	Henny Meulepas	06-53890085	nestkastteam@vwggooi.nl
	Coby Jeninga	06-25066248	nestkastteam@vwggooi.nl
6. Roofvogels	Harry de Rooij	035-6289470	harryderooij@planet.nl
7. Vogelringstation	Harry de Rooij	035-6289470	harryderooij@planet.nl
8. Watervogeltelling	vacant		
9. Weidevogelnestbescherming	Gert Bieshaar/Ger-Jan van Loenen	035-5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
10. Zwaluwenonderzoek	Han Westendorp	06-51170036	hanwestendorp@gmail.com

Voor ongelukken en/of problemen die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

